

VOORWOORD

De Raad van Toezicht kan over het afgelopen jaar vaststellen dat de directie en de medewerkers van het Groninger Museum een goed jaar hebben gehad wat betreft de kwaliteit van de tentoonstellingen en de bezoekersaantallen die deze tentoonstellingen hebben gegenereerd.

Alle presentaties, die in dit jaarverslag zullen worden toegelicht, droegen opnieuw de doelstellingen en het imago van het Groninger Museum uit. De tentoonstelling *In dienst van Diaghilev* werd nog eens aangevuld en verdiept door een spectaculair festival, waarvan de organisatie in handen was van de Stichting Diaghilev Festival. In de zomer zorgde de tentoonstelling *Hussein Chalayan* voor veel, ook jonge, bezoekers en tevens voor overvloedige aandacht in de buitenlandse media, mede dankzij de overname van de tentoonstelling door het Kunstmuseum Wolfsburg in Duitsland.

In het Ploegpaviljoen kreeg het plaatsen van het Groninger expressionisme in internationale context een vervolg met de tentoonstelling *Van Kirchner tot Kandinsky; Duits expressionisme uit Nederlandse Musea 1919-1964*. Daarmee beantwoordt het museum aan de wens om haar tentoonstellingsbeleid inhoud te geven mede gericht op het noorden en oosten van Europa.

Ook dit jaar werden uit de eigen collectie gevarieerde presentaties gemaakt en werd bij de tentoonstelling *Oog in Oog* gekozen voor een selectie van twintig jaar aankopen fotografie door het Groninger Museum.

De Raad van Toezicht waardeert het dat de directie en medewerkers van het museum in staat zijn om de flexibiliteit in de bedrijfsvoering ook daadwerkelijk tot praktijk te maken en daarmee te voorkomen dat financiële tegenvallers uit de hand lopen. Tegelijkertijd signaleert de raad een spanning tussen ambitie en de beschikbare middelen voor het museum.

Ondanks de goede tentoonstellingen en de vele bezoekers is het jaar in financieel opzicht voor het eerst sinds jaren met een negatief resultaat afgesloten. Hoewel hiervoor ook incidentele oorzaken zijn aan te wijzen, deelt de Raad van Toezicht de zorg van de directie van het Groninger Museum over welk effect zo'n negatief resultaat kan hebben voor de komende jaren. De financiële positie van het museum is al jaren een kwetsbare, er is geen buffer om tegenslagen op te vangen. De Raad van Toezicht stelt zich achter het streven van de directie om zich sterk te maken de financiële situatie in structurele zin te verbeteren om zo de ambitie en de doelstellingen van het Groninger Museum in de toekomst te kunnen blijven waarborgen. Constructieve gesprekken worden hierover met gemeente en provincie gevoerd. Natuurlijk zal ook het museum zelf z'n kostenstructuur steeds moeten bezien op de mogelijkheden tot verdere flexibilisering.

Tot slot, in december kon de bouw van het depot worden afgerond die het jaar daarvoor was gestart. Een bewonderenswaardige prestatie omdat de bouw zonder vertraging is verlopen waardoor ook de voorbereidingen voor de inrichting van deze nieuwe ruimte volgens plan gerealiseerd konden worden.

Otto von der Gablentz Voorzitter
Raad van Toezicht

INLEIDING

Het jaar 2005 was in vele opzichten een bewogen jaar voor het Groninger Museum. Er werden verschillende spraakmakende tentoonstellingen georganiseerd die een ruim aantal bezoekers trokken. Het onderwijsprogramma dat als begeleiding voor de diverse projecten werd ontwikkeld was een groot succes.

Het inhoudelijke niveau van de tentoonstellingen was opnieuw hoog. Zo werd voor *In Dienst van Diaghilev* uitvoerig onderzoek gedaan en verscheen er een gedegen catalogus. In de tentoonstelling werd de veelzijdigheid van deze vernieuwende producer benadrukt en zijn grote belang voor zowel beeldende kunst als ballet en muziek uitgebreid belicht. De bruiklenen hiervoor waren afkomstig uit de hele wereld en de spectaculaire inrichting werd door zowel de bruikleengevers als de bezoekers zeer gewaardeerd. Deze tentoonstelling werd groots geopend met een concert door het Kirov Ballet en Kirov Opera in het Martiniplaza. *In dienst van Diaghilev* werd aangevuld met een Diaghilev festival waarvoor beroemde balletgezelschappen uit binnen- en buitenland en orkesten van internationale allure zich in Groningen presenteerden. Het festival werd gedragen door alle culturele instellingen in de stad Groningen. De organisatie van het festival was in handen van de Stichting Diaghilev Festival. De tentoonstelling werd geheel door het Groninger Museum geproduceerd en werd financieel ondersteund door de Stichting Fonds Culturele Relatie-evenementen Gasunie.

De tentoonstelling *Hussein Chalayan* was de eerste grote museale presentatie van deze modeontwerper sinds hij zijn opleiding in Londen voltooide. Vanaf dat moment, in 1993, werd hij als groot talent geïntroduceerd in de Parijse modewereld. De bijzondere invalshoek van zijn werk ligt vooral in de politieke en maatschappelijke thema's die hij in ontwerpen weet te vertalen. Hussein Chalayan werd voorafgaand aan de opening van de tentoonstelling geïnterviewd door de toonaangevende journaliste Suzy Menkes van de *Herald Tribune*. Dit was slechts een voorbode voor de internationale aandacht die Chalayans tentoonstelling in het Groninger Museum zou krijgen. De overname van de tentoonstelling door het Kunstmuseum Wolfsburg in Duitsland bevestigde opnieuw dat tentoonstellingen geïnitieerd door het Groninger Museum ook in het buitenland gepresenteerd kunnen worden, hetgeen ook financieel in het voordeel van het museum was.

De derde grote tentoonstelling van het jaar was gewijd aan fotografie uit de eigen collectie. *Oog in Oog* richtte zich op fotografie die in de afgelopen twintig jaar door het Groninger Museum was verzameld. Dit leverde een prachtig beeld op van belangrijke fotografen die het menselijk lichaam in hun werk centraal stelden (portretten, modefotografie en artistieke zelfscenering). In deze periode stond aanvankelijk de tentoonstelling *Miguel Rio Branco. Out of Nowhere* geprogrammeerd, maar vanwege de krappe financiële situatie zag het museum zich genoodzaakt deze door te schuiven naar 2006. Het gegeven dat het Groninger Museum een projectgerichte organisatie is en ook als zodanig werkt, maakte deze verschuiving en flexibiliteit in de programmering mogelijk. Op deze wijze kon een financiële tegenvaller worden opgevangen.

Het jaar werd afgesloten met de tentoonstelling *Professor Van Giffen en het geheim van de wierden*. Deze tentoonstelling liep tot 9 april 2006. Doel van deze tentoonstelling was de geschiedenis van de Noord-Nederlandse wierden via de levensgeschiedenis van de legendarische Groninger archeoloog Van Giffen te presenteren. Staatssecretaris van Cultuur Medy van der Laan opende de tentoonstelling. De tentoonstelling vormde een onderdeel van het samenwerkingsverband van het Groninger Forum waarin de Groninger Archieven, de Openbare Bibliotheek, het Noordelijk Scheepvaartmuseum, het Groninger Museum en het Filmhuis Image samenwerken.

In het Ploegpaviljoen werd het Groninger expressionisme opnieuw in internationale context geplaatst met de tentoonstelling *Van Kirchner tot Kandinsky. Duits expressionisme uit Nederlandse Musea 1919-1964*. Hierin werd werk van kunstenaars getoond uit Die Brücke, Der Blaue Reiter en gelijkwaardig werk

GRONINGER MUSEUM | JAARVERSLAG 2005

van kunstenaars die in dezelfde periode leefden maar niet meteen tot een van beide stromingen behoorden. Aan de tentoonstelling lag het in 2004 verschenen boek *Duitse kunst in Nederland: 1919-1964* ten grondslag, geschreven door Gregor Langfeld.

Daaropvolgend werden nog twee tentoonstellingen in het Ploegpaviljoen gerealiseerd: *De Ploeg- een keuze uit eigen collectie* en *Van Cuyp tot Rembrandt. De verzameling Hofstede de Groot*. Aan dit laatste project ging een jarenlang onderzoek vooraf in samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen en het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (Den Haag). Dit onderzoek kreeg vooral zijn beslag in de begeleidende catalogus. De tentoongestelde werken kwamen grotendeels uit de eigen collectie van het Groninger Museum. Hofstede de Groot, specialist op het gebied van de Hollandse zeventiende eeuw, had deze nagelaten aan de Gemeente Groningen toen hij in 1930 stierf.

In de diverse opstellingen in de andere paviljoens werd vooral aandacht besteed aan de eigen collectie.

In het jaarverslag 2004 werd al aangegeven dat de ambities van het museum, een relatief beperkt budget (zeker in verhouding tot musea van eenzelfde omvang) en het ontbreken van een eigen financieel vermogen het museum in een kwetsbare positie brengen. Aangezien het succes van het tentoonstellingsbezoek niet van tevoren geheel gegarandeerd kan worden, loopt het museum met een iets te krappe subsidie steeds gevaar in de rode cijfers te belanden. Voor het eerst na zes jaren van positief resultaat, waarmee het negatief vermogen van het museum werd teruggedrongen, is de exploitatie met een negatief resultaat van € 306.225,- afgesloten.

De Raad van Toezicht en de directie van het Groninger Museum maken zich daarom sterk om de financiële situatie voor de toekomst structureel te verbeteren, zodat de ambitie en de doelstellingen van het Groninger Museum kunnen worden

gewaarborgd en het Groninger Museum ook voor de stad en provincie Groningen zijn rol als belangrijke trekpleister hoog kan houden.

De Gemeente Groningen en de Provincie Groningen zijn daarom al halverwege het jaar 2005 op de hoogte gebracht van de financiële situatie waarin het Groninger Museum verkeert. Het Groninger Museum prijst zich gelukkig met de constructieve opstelling van gemeente en provincie. Deze opstelling heeft bijgedragen aan het schrijven van een plan van aanpak van het Groninger Museum dat in 2006 zijn beslag zal moeten krijgen

Het Groninger Museum ziet ondanks de financiële tegenvaller in 2005, dankzij de steun van de Raad van Toezicht, de Stichting Fonds Culturele Relatie-evenementen Gasunie en de Stichting Fonds Kunst & Economie, en tevens dankzij de constructieve opstelling van Gemeente Groningen en Provincie Groningen, de toekomst met vertrouwen tegemoet.

Kees van Twist
Directeur

Patty Wageman
Adjunct-directeur

PRESENTATIES

MENDINI 0

IN DIENST VAN DIAGHILEV

11 DECEMBER 2004 – 28 MAART 2005

89.564 BEZOEKERS Het Groninger Museum heeft een traditie opgebouwd door omstreeks de jaarwisseling een grote tentoonstelling te presenteren die aandacht besteedt aan voor Nederland nieuwe en vrijwel onbekende kunst uit de negentiende eeuw of uit de vroege twintigste eeuw. Na Repin, de Russische landschappen en de fatale vrouwen, was de hoofdrol dit keer weggelegd voor een producer die voor de ontwikkeling van de beeldende kunst in de vroege twintigste eeuw van grote betekenis is geweest: Sergei Diaghilev (1872-1929). Met zijn beroemde balletgezelschap *Ballets Russes* zorgde hij onder andere voor de door-braak van choreografen als Mikhail Fokine, Vaslav Nijinski en George Balanchine en van componisten als Igor Stravinsky en Sergei Prokofiev. Ook de Russische kunstenaars die voor hem decors en kostuums verzorgden, zoals Léon Bakst, Alexandre Benois, Alexander Golovin en het kunstenaarsecht-paar Natalia Gontcharova en Mikhail Larionov, maakte hij aan het begin van de twintigste eeuw wereld-beroemd. Met zijn excentrieke, bevoegen werkwijze en drang naar vernieuwing wist Diaghilev in het begin van de jaren twintig ook kunstenaars als Pablo Picasso, Henri Matisse en Jean Cocteau voor zijn balletten te interesseren. De opkomst van de *Ballets Russes* en Diaghilevs rol als de verpersoonlijking van vernieuwing en verandering vloeiden voort uit de oprichting van het kunsttijdschrift *Mir Iskusstva* in 1898 in Sint-Petersburg, dat uitgroeide tot een van de belangrijkste impulsen voor de kunstwereld in Rusland. *In dienst van Diaghilev* onderscheidde zich van eerdere tentoonstellingen over Diaghilev door grotere nadruk te leggen op het werk van de kunstenaars die voortkwamen uit *Mir Iskusstva*. Er waren schilderijen te zien van in het Westen vrijwel nooit getoonde kunstenaars als Michail Vrubel, Valentin Serov en Alexander Golovin, die Diaghilev vanaf het eind van de negentiende eeuw aan zich wist te binden. Daarnaast werden er vele decor- en kostuumontwerpen en kostuums geëxposeerd die de wereld van de *Ballet Russes* weergaven. Een aantal van Diaghilevs beroemdste balletten kwam daadwerkelijk tot leven tijdens het Diaghilev Festival dat ter gelegenheid van *In dienst van Diaghilev* in Groningen werd georganiseerd. Nooit eerder ontving het Groninger Museum zoveel bruiklenen van internationale musea. Verreweg het grootste bruikleen kwam uit Moskou: het Tretjakovmuseum gaf ruim 100 werken uit haar rijke collectie. Daarnaast verdienen het Victoria & Albert Museum / Theatre Museum in London, The National Gallery of Australia in Canberra en het Centre Pompidou en het Picasso Museum in Parijs speciale vermelding. Samensteller van de tentoonstelling was Sjeng Scheijen, slavist en specialist op het gebied van de Russische kunst. De productie stond onder leiding van conservator Patty Wageman. Bij de tentoonstelling verscheen een catalogus in een Nederlandse museumeditie en hardcovers in het Engels en het Nederlands, met tekstbijdragen van John E. Bowlt, Ada Raev, Sjeng Scheijen en Alexander Schouvaloff. De tentoonstelling kon worden gerealiseerd dankzij een financiële bijdrage van de Stichting Fondsbeheer Culturele Relatie-evenementen Gasunie.

HUSSEIN CHALAYAN

9 APRIL - 4 SEPTEMBER 2005

63.929 BEZOEKERS Hussein Chalayan is een van de meest vernieuwende modeontwerpers van deze tijd. Hij studeerde in

1993 af aan het befaamde Central St Martins School of Art in Londen met een eindexamenpresentatie waarvoor hij met ijzervijsel bedekte kleding een tijd onder de grond had begraven. Het resultaat waren de 'buried dresses', jurken met intrigerende roestpatronen. De collectie maakte indruk en lanceerde Chalayan als een groot talent in de modewereld. Sindsdien toonde hij zijn collecties in Londen, en vanaf 2002 twee keer per jaar in Parijs. Daarnaast was zijn werk te zien op veel thematentoonstellingen. In 2004 vertegenwoordigde hij Turkije op de Biënnale van Venetië. Het Groninger Museum had de primeur met Chalayan's eerste grote museale solotentoonstelling wereldwijd. Kenmerkend voor Chalayan is de thematiek die de basis vormt voor al zijn collecties en de manier waar-op hij die in luxueus draagbare kleding weet te vertalen. Zijn oeuvre bevindt zich daarmee in het grens-gebied van mode en kunst. Vaak hebben zijn thema's een cultureel maatschappelijke inslag. Naast zijn persoonlijke band met de geschiedenis van Cyprus, die hem extra bewust maakt van het idee culturele identiteit, inspireren ook andere disciplines hem, zoals architectuur, filosofie, geschiedenis en antropologie. Belangrijke motieven in zijn werk hebben vaak te maken met identiteit, nationaliteit, mobiliteit, rei-zen, technologie, herinnering en verandering. Elke nieuwe collectie is voor hem niet alleen een creatieve en commerciële opdracht, maar vat hij vooral ook op als een intellectuele uitdaging. De tentoonstelling had ten doel de kijker te verleiden met de ontwerpen en hem deelgenoot te maken van Chalayan's gedachtewereld. Bij sommige collecties lag de nadruk op de kleding zelf, bij andere meer op de conceptuele achtergrond in de vorm van video's of foto's. Speciaal voor de tentoonstelling werden, naar ontwerp van Chalayan, mannequins gebruikt die, anders dan het gebruikelijke 'barbiepop-model', eerder een vervreemdend effect hadden dan een bevestigend. De videowerken vormen in steeds grotere mate een zelfstandig element in zijn oeuvre. De korte film die bij *Temporal Meditations* verscheen was nog onlosmakelijk verbonden met het thema van de collectie zelf: culturele identiteit en geschiedenis. Twee latere films zijn zelfstandige werken: *Place to Passage*, gaat over een denkbeeldige reis van Londen naar Istanbul en *Anaesthetics*, Chalayan's meest recente film die in elf complexe scenes handelt over het thema geweld en de manier waarop dit in verschillende samenlevingen wordt gemaskeerd door esthetisering en ritualisering. Bij de tentoonstelling verscheen, in samenwerking met NAI Uitgevers Rotterdam, een publicatie die de eerste tien jaar van Chalayan's oeuvre documenteert. De essays werden door internationaal gerenom-meerde auteurs geschreven: Suzy Menkes (modejournalistiek), Caroline Evans (modetheorie), Ted Polhemus (antropoloog) en Bradley Quinn (architectuurdeskundige); conservator Sue-an van der Zijpp introduceerde elke collectie met een entry. Het boek verscheen in het Nederlands en Engels. De Engelse editie was binnen een paar maanden uitverkocht. De tentoonstelling werd doorverkocht aan het Kunstmuseum in Wolfsburg, Duitsland, waar hij van 15 oktober 2005 tot en met 5 februari 2006 te zien was. Het project werd afgesloten met een omvangrijke verwerving, met daarin onder meer topstukken als de tule jurk (*The Cone*) en de *Poppy Dress*.

OOG IN OOG. DE FOTOCOLLECTIE VAN HET GRONINGER MUSEUM

17 SEPTEMBER – 4 DECEMBER 2005

31.195 BEZOEKERS *Oog in Oog* toonde een ruime selectie uit de eigen collectie fotografie van het Groninger Museum. Het Groninger Museum kent geen aparte afdeling voor fotografie. Werken op het gebied van schilderkunst, beeldhouwkunst, fotografie, mode en design staan in principe op voet van gelijkheid en worden normaal gesproken naast elkaar gepresenteerd. Omdat in de afgelopen twintig jaar de aankopen van fotografie wel een constante in het museumbeleid vormden, werd er nu toch een speciale tentoonstelling aan gewijd, zodat dit onderdeel in zijn bijna volle breedte kon worden genoten en beoordeeld. Aangezien op verreweg de meeste foto's uit de collectie het gezicht of het lichaam centraal staat (portretten, modefoto's, artistieke zelfscenering) was ervoor gekozen om de menselijke aanwezigheid als rode draad voor de tentoonstelling te nemen. Aan drie belangrijke groepstentoonstellingen die een keerpunt markeren in het fotografiebeleid van het Groninger Museum was telkens een aparte zaal gewijd: *Fotografia Buffa* (1986), *Peeling 4* (1995) en *Black & Blue* (1996). Enkele fotografen hadden vanwege het formaat van hun foto's, in combinatie met het aantal ervan, een aparte zaal gekregen. In de grote trapzaal hing werk van het duo Inez van Lamsweerde en Vinoodh Matadin, die met zeer veel, kwalitatief hoogwaardige werken in de collectie zijn vertegenwoordigd. Het circuit op de begane grond begon met een groot vierluik van Micha Klein (*Virtualistic Vibes*; de twee delen die zich in de collectie van de KPN bevinden waren bij wijze van uitzondering speciaal voor *Oog in Oog* in bruikleen gevraagd) en eindigde met de spraakmakende foto's van Andres Serrano. Andere prominente fotografen in de collectie werden eveneens ruim getoond, zoals Teun Hocks, Erwin Olaf, Anton Corbijn, Larry Clark en het duo Anuschka Blommers / Niels Schumm. Werk van deze laatste was in de middenzaal te zien, waar ook enkele monumentale portretten door Van Lamsweerde/Matadin en Rineke Dijkstra hingen. Het Groninger Museum heeft over het algemeen altijd werk van eigentijdse fotografen gekocht, maar enkele keren zijn er ook foto's van 'voorlopers' verworven, daarom was er een zaal gewijd aan het met werk van Angus McBean, Paul Huf, Pierre Molinier, Emiel van Moerkerken en Sanne Sannes (van deze laatste de twee foto's die in langdurig bruikleen van het ICN zijn). Aansluitend aan deze was een zaal met werk van schilders en performancekunstenaars die ook van het medium fotografie gebruik maken, onder wie Gilbert & George, Ulay/Abramovic, Luigi Ontani en Martin Kippenberger. Een van de meest recente aankopen, het zes meter brede fotowerk *Warriors* van Anthony Goicolea, hing in de hal naar Coop Himmelb(l)au op de tweede verdieping: de hal-len op de eerste en tweede verdieping van de grote trapzaal maakten ook deel uit van de expositie. Voor de keuze van werken was, evenals

voor de inrichting, Mark Wilson verantwoordelijk, de zaaltteksten waren geschreven door Ruud Schenk. Er verscheen geen catalogus.

PROFESSOR VAN GIFFEN EN HET GEHEIM VAN DE WIERDEN

16 DECEMBER 2005 – 9 APRIL 2006

51.528 BEZOEKERS De boeiende geschiedenis van het onderzoek van de Noord-Nederlandse wierden werd gepresenteerd aan de hand van de persoon van Professor Dr. Albert Egges van Giffen (1884-1973). Deze oud-conseruator van het Groninger Museum heeft de kennis van de wierden door zijn baanbrekende opgravingen enorm vergroot. De tentoonstelling toonde de archeologische wereld vóór de komst van Van Giffen ondermeer met een kabinet van Oudheden ingericht met antieke vitrinekasten. Er was veel aandacht voor de commerciële exploitatie van de wierden. Deze destructieve industrie vormde destijds de achtergrond voor vragen naar het verleden. Een geleerd genootschap benoemde in 1908 Van Giffen als assistent. Eenmaal conservator in het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden bleek de natuurwetenschappelijke benadering een heel andere dan destijds gebruikelijk. Die klassieke benadering van de Leidse archeologen Holwerda werd verbeeld met een zaal met klassieke beelden. Het vormde een duidelijk contrast met de kleiarcheologie in de omliggende zalen. Prachtig was de middenzaal met 22 van de mooiste objecten die alle speciaal werden uitgelicht. De driedimensionale weergave van een twee duizend jaar oude door Van Giffen opgegraven boerderij uit Ezinge bracht het onderzoek van Van Giffen dicht bij de mensen. Indrukwekkend was het dubbel paardengraf uit Ezinge, dat het centrum vormde van een zaal gewijd aan het grafritueel. Op de tentoonstelling waren een aantal bijzondere voorwerpen te zien van het Geld + Bank museum Utrecht en het Rijksmuseum van Oudheden uit Leiden. Een groot aantal voorwerpen werd uitgeleend door het Fries Museum, Noordelijk Archeologisch Depot en verschillende afdelingen van de Rijksuniversiteit Groningen. Van groot belang waren ook de maquettes van het Niedersächsisches Landesinstitut für historische Küstenforschung, Wilhelmshaven. De tentoonstelling vormde de eerste presentatie van het Groninger Forum. De samenwerking met de verschillende partners resulteerde in een uitvoerig program van lezingen, kleine presentaties in Openbare Bibliotheek, Groninger Archieven en Noordelijk Scheepvaartmuseum, excursies, films en andere activiteiten. In de trapzaal werden een leenbibliotheek archeologie ingericht. Bij de tentoonstelling verscheen een gelijknamig boek onder redactie van Egge Knol, Wietske Prummel en Alexandra Bardet, waarin verhalen staan over de ontwikkeling van het onderzoek van de wierden en de grote rol die Van Giffen daarin speelde. Er is ook veel aandacht voor de huidige kennis van de wierden-archeologie. Het boek is prachtig geïllustreerd met foto's van Hans Sas en John Stoel.

PLOEGPAVILJOEN

VAN KIRCHNER TOT KANDINSKY. DUIJS EXPRESSIONISME UIT NEDERLANDSE MUSEA, 1919-1964

26 MAART - 18 SEPTEMBER 2005 In 2001 maakte het Groninger Museum kenbaar om naast exposities rond de Groninger kunstenaarsvereniging De Ploeg tentoonstellingen in het Ploegpaviljoen te organiseren van internationale expressionistische stromingen. De tentoonstelling *Van Kirchner tot Kandinsky. Duits expressionisme uit Nederlandse musea, 1919-1964* paste binnen dit voornemen. Deze expositie gaf een beeld van het aankoopbeleid

GRONINGER MUSEUM | JAARVERSLAG 2005

van Nederlandse musea op het gebied van expressionistische kunst. Als uitgangspunt voor de samenstelling fungeerde het in 2004 verschenen boek *Duitse kunst in Nederland 1919-1964* van de kunsthistoricus Gregor Langfeld. De tentoonstelling was onderverdeeld in drie groepen: Die Brücke, Der Blaue Reiter en kunstenaars die niet specifiek tot een bepaalde groep behoren. Ernst Ludwig Kirchner was de belangrijkste vertegenwoordiger van Die Brücke. Van Kirchner werd relatief veel werk aangekocht door Nederlandse musea, wat een reden was om een aparte zaal aan hem te wijden. De centrale figuur van Der Blaue Reiter was Wassily Kandinsky. Na de oorlog werd hij als voorbeeld voor jonge kunstenaars beschouwd en om die reden nog steeds als actueel gezien en door musea aangekocht. In een aparte zaal werden vroege en late werken van hem getoond. Ook aan het werk van Heinrich Campendonck was een gehele tentoonstellingszaal gewijd. Van Campendonck, die relaties onderhield met kunstenaars van Der Blaue Reiter, werd door Nederlandse musea veel werk verzameld, omdat hij gedurende langere tijd in Nederland verbleef. Tot de kunstenaars die niet zijn onder te brengen in een van de groepen behoren Ernst Barlach, Paula Modersohn-Becker, Max Beckmann, Peter August Böckspiegel, Otto Dix, Georg Grosz, Oskar Kokoschka. Binnen de expositie behoorden *Czardastänzerinnen* en *Nacktes Mädchen hinter Vorhang (Fränzi)* van Kirchner, *Frauenkopf* van Jawlensky en *Große Studie* van Kandinsky tot de hoogtepunten. De Nederlandse musea, waaronder het Gemeentemuseum Den Haag, Museum Boijmans Van Beuningen, het Van Abbemuseum en het Stedelijk Museum, hebben ruimhartig aan de tentoonstelling meegewerkt. Verantwoordelijk projectleider was Alma Burema. Er verscheen geen aparte publicatie. Op 22 mei was wel de 'Ploegdag' georganiseerd

rond het thema van deze expositie, met onder andere lezingen door Gregor Langfeld en Han Steenbruggen.

DE PLOEG — EEN KEUZE UIT EIGEN COLLECTIE EN AANWINSTEN

30 SEPTEMBER - 30 OKTOBER 2005 Dit was een presentatie rond een aantal aanwinsten uit de afgelopen jaren. Tot de belangrijkste behoren Werkmans druksel *Gevel* uit 1925 (verworven in 2002) en een drietal schilderijen van Jan Wiegers: *Portret van Herman Scherer* uit 1926 (verworven 2001), *Landschap met kanaal* uit 1923 (verworven 2003) en *Twee mannen in de sneeuw komend uit een café aan het Boterdiep* uit 1924 (dit jaar verworven). Niet alleen langs de weg van aankoop, maar ook door middel van schenking en legatering kon de Ploegcollectie de laatste jaren worden uitgebreid. De belangrijkste legaten waren die van Dora Alkema-Bittkow, Henk Alkema en Annemarie Martens-Bonnema. In alledrie gevallen werden ze ondergebracht bij Stichting De Ploeg (het eerste legaat onder de vermelding Alkema-fonds). De werken uit de nalatenschap van Dora Alkema, weduwe van Wobbe Alkema, konden in 2000 aan de verzameling worden toegevoegd en omvatten onder meer schilderijen, werken op papier en meubilair. De in 2003 overleden oudste zoon van Dora en Wobbe Alkema liet het museum een aantal belangrijke schilderijen na, zowel uit de vooroor-logse als de naoorlogse jaren. Dankzij de legaten van moeder en zoon Alkema beheert het museum thans een even omvangrijk als representatief overzicht van het werk van Wobbe Alkema. Uit de nalatenschap van de in 2004 overleden Annemarie Martens-Bonnema, weduwe van Thijs Martens, de tweede zoon van het kunstenaarsechtpaar George Martens en Alida Martens Pott, kreeg Stichting De Ploeg een groot aantal schilderijen en werken op papier. Zie hiervoor het hoofdstukje 'Aanwinsten De Ploeg' elders in dit jaarverslag. Een overzicht en bespreking van de overige aanwinsten 'Collectie de Ploeg' van het Groninger Museum is te vinden in eerdere jaarverslagen, en in de Ploegjaarboeken die sinds 2001 verschijnen. Aansluitend werd een selectie uit deze presentatie getoond in de Blauwe Zaal, 6 november 2005 tot en met 2 april 2006. (De presentatie *Viktor en Rolf / Groninger Dracht* in de Blauwe Zaal was verlengd geweest tot 30 oktober 2005.)

VAN CUYP TOT REMBRANDT. DE VERZAMELING HOFSTEDE DE GROOT

12 NOVEMBER 2005 - 6 FEBRUARI 2006 In 1914 bepaalde de kunsthistoricus en Rembrandt-kenner Cornelis Hofstede de Groot (1863-1930) dat een belangrijk deel van zijn collectie zeventiende-eeuwse kunst na zijn dood aan de Gemeente Groningen zou worden geschonken. De 117 tekeningen en 26 schilderijen die na zijn overlijden in 1930 in het Groninger Museum werden ondergebracht, betekenden een enorme aanwinst voor het museum. Een groot deel van deze collectie werd getoond in *Van Cuyp tot Rembrandt*, aangevuld met andere werken uit de voormalige collectie van Hofstede de Groot afkomstig uit andere musea. Hofstede de Groot begon omstreeks 1900 serieus kunst te verzamelen. Hij kocht meestal tekeningen, en dan vooral op het gebied waarop hij specialist was: de Hollandse zeventiende eeuw, al kocht hij incidenteel ook werk van Vlaamse kunstenaars. Zijn start was voortvarend, want binnen enkele jaren had hij de belangrijkste particuliere verzameling tekeningen van Rembrandt ter wereld aangelegd. In 1906 schonk hij al zijn Rembrandt-tekeningen aan het Rijksmuseum. Hierna ging hij door met het kopen van tekeningen van Rembrandt, en van hen belandden er een aantal in het Groninger Museum, waaronder topstukken als *Pantalone* en *Saskia zittend in bed*. Voor de huidige tentoonstelling kwam een aantal bruiklenen uit het Rijksmuseum, zodat er in totaal achttien tekeningen van Rembrandt te zien waren. Een bij het grote publiek minder bekende, maar door kenners en verzamelaars zeer gewaardeerde tekening uit de omgeving van Rembrandt is Lambert Doomer. Andere zwaartepunten in de tekeningenverzameling van Hofstede de Groot zijn onder meer werk van de Dordtse landschapsschilder Albert Cuyp, en tekeningen van andere landschapsschilders als Roeland Roghman, Jan van Goyen, Hendrik Avercamp en Philips Koninck. Hoewel de tekeningen het zwaartepunt van de verzameling vormen, is het ensemble schilderijen ook van belang. In de collectie van het Groninger Museum is de grote olieverfschets *Aanbidding der koningen* van Pieter Paul Rubens een van de hoogtepunten. Een ander belangrijk werk dat Hofstede de Groot voor Groningen bestemd had is het schilderij *Rivierdal* van Hercules Seghers, dat het Rijksmuseum echter wist te claimen. In ruil daarvoor kreeg het Groninger Museum toen een werk van de zeeschilder Willem van de Velde. Een ander topstuk dat in zekere zin 'verloren' is gegaan voor het Groninger Museum is een 'Carel Fabritius'. Tot 2004 werd *Man met helm* beschouwd als een van de ongeveer twaalf schilderijen die bekend zijn van deze jonggestorven schilder, een van de talentvolste leerlingen van Rembrandt en mogelijk de leermeester van Vermeer. In de voorbereiding van de tentoonstelling van Fabritius in 2004 in het Mauritshuis hebben experts echter vastgesteld dat het werk niet van Fabritius is. De 'afschrijving' van de Fabritius is kalm verlopen, zonder heftige conflicten tussen de betrokken partijen. Dat kon er in de tijd van Hofstede de Groot wel anders aan toegaan. Bijvoorbeeld in 1912, toen zijn collega Rembrandt-kenner Abraham Bredius stelde dat het geliefde portret van *Elisabeth Bas*, door Hofstede de Groot aan Rembrandt toegeschreven, door Ferdinand Bol moet zijn geschilderd. Sinds die tijd wordt dit portret, dat het Rijksmuseum voor de tentoonstelling in Groningen in bruikleen afstond, aan Bol toegeschreven. De tentoonstelling werd gemaakt door gastconservator Luuk Pijl in nauwe samenwerking met projectleider Caspar Martens. Bij de tentoonstelling verscheen, in samenwerking met uitgeverij Snoeck, het boek *Van Cuyp tot Rembrandt; De verzameling Cornelis Hofstede de Groot*, met essays van Rudi Ekkart, Volker Manuth, Henk van Veen / Henk Overmars, Dieuwertje Dekkers en Esmée Quodbach, en een beredeneerde catalogus door Luuk

Pijl. In samenwerking met de Onderzoekschool Kunstgeschiedenis werd een lezingenmiddag georganiseerd met de sprekers prof. dr. Henk van Veen, dr. Irina Sokolova, drs. Marijn Schapelhouman en prof. dr. Rudi Ekkart.

OVERIGE PRESENTATIES

LARRY CLARK — TULSA

25 JANUARI – 22 MEI 2005 PRENTENKABINET De presentatie bestond uit de volledige serie *Tulsa* van Larry Clark (1943), die in 1998 door het Groninger Museum werd gekocht. Clark is geboren en getogen in Tulsa, Oklahoma. Rond z'n vijftiende kwam hij in aanraking met jongeren die amfetamine gebruikten, en het duurde niet lang of hij zette dagelijks een heroïneshot. Toch bracht hij het op om na de high school fotografie te gaan studeren. Met een diploma op zak en twee jaar Vietnam achter de rug begon Clark zijn vrienden en zichzelf in Tulsa te fotograferen. Hij raakte weer verslaafd en legde op heldere momenten met zijn camera vast hoe zij speelden met hun leven. Met het uitbrengen van zijn fotoboek *Tulsa* in 1971 maakte Clark in één klap naam als controversieel fotograaf. Zijn talent was onmiskenbaar, maar voor veel critici waren de tafere-len destijds te confronterend. Clark gidst in *Tulsa* de kijker door een kille, harde wereld, waarin drugs, criminaliteit en rauwe seks de boventoon voeren.

GRONINGER MUSEUM | JAARVERSLAG 2005

PORTRETTEEN VAN DE FAMILIE SICHTERMAN

18 APRIL – 6 NOVEMBER 2005 OVAAL WEST Vier levensgrote, achttiende-eeuwse portretten van de familie Sichterman zijn gedurende een half jaar te zien geweest in de Ovale Zaal West. Jan Albert Sichterman en zijn echtgenote Sybilla Volkers-Sadelijn namen een belangrijke plaats in de geschiedenis van het 18^e eeuwse Groningen. De schilderijen zijn gemaakt door Philip van Dijk en Cornelis Troost en zijn uit de eigen collectie van het Groninger Museum.

LOUIS FAVRE

24 MEI – 1 SEPTEMBER 2005 PRENTENKABINET De Fransman Louis Favre (1891-1956) was letterlijk en figuurlijk een kleurrijke kunstenaar. Hij was opge-leid als landmeter maar vertrok op jonge leeftijd naar Parijs om schilder te worden. In 1946 besloot hij het schilderen op te geven en zich geheel aan de lithografie te wijden om zo 'originele' kunstwerken te maken voor een groot publiek. Zijn eerste tentoonstellingen met litho's in Wenen en Berlijn raakten vrijwel direct uitverkocht. Vanaf 1947 illustreerde hij voor de in Den Haag gevestigde uitgeverijen Stols en Mouton & Co bibliothele uitgaven van onder andere verhalen van Edgar Allen Poe en gedichten van Arthur Rimbaud. Hij trouwde er met een Nederlandse vrouw. In Nederland werd Favres werk zeer gewaardeerd. Pierre Janssen roemde hem omdat hij een van de eersten was die de op dat moment in onbruik geraakte techniek van de lithografie in eer had hersteld, en criticus Jos de Gruyter (de latere directeur van het Groninger Museum) schreef over hem in het Vaderland: zijn kleuren zijn even rijk als die van een gotisch kerkraam. In 1993 schonk de weduwe van Favre een groot aantal litho's en enkele teke-ningen aan het Groninger Museum, waarvan hier een ruime selectie werd getoond.

VROEGE PORTRETFOTOGRAFIE IN GRONINGEN. CARTES DE VISITE EN KABINETPORTRETTEEN UIT DE GRONINGER ARCHIEVEN

17 SEPTEMBER – 29 NOVEMBER 2005 PRENTENKABINET Deze presentatie liep parallel aan de tentoonstelling *Oog in Oog; de fotocollectie van het Groninger Museum*. De fotografie is omstreeks 1840 uitgevonden, maar het zou nog geruime tijd duren voor het laten maken van een portretfoto voor grotere groepen van de bevolking betaalbaar werd. In de jaren zestig van de negentiende eeuw kwam de *carte de visite* of het 'visitekaartportret' in zwang. Dit waren kleine fotootjes, waarvan er acht uit één negatiefplaat gehaald konden worden, waardoor ze relatief goedkoop waren. Ze danken hun naam aan hun afmetingen, maar ook aan het gebruik ervan: mensen wisselden fotootjes van elkaar uit als visitekaartjes. Ze werden bewaard in speciaal daarvoor ontworpen albums, die soms complete familiegeschiedenissen illustreerden. In 1870 kwam ook het kabinetportret beschikbaar, dat groter en van betere kwaliteit was. In Groningen specialiseerden verschillende fotogra-fen en kunstenaars zich in dit genre, zoals de portret- en historieschilder J. H. Egenberger, die in 1864 zijn atelier als fotostudio had ingericht. De *carte de visite* bleef tot ongeveer 1900 populair. De Groninger Archieven bezitten enkele duizenden van deze kleine portretten, waaruit een aantal sprekende voorbeel-den voor deze presentatie werden geselecteerd.

STEVEN GONTARSKI — THE VISITORS

1 NOVEMBER 2005 – 12 FEBRUARI 2006 PRENTENKABINET Steven Gontarski (Philadelphia, 1972) was deelnemer aan de groepstentoonstelling *Nachtelijke uitspat-tingen* in 2004 en toonde nu een nieuwe serie tekeningen in het

prentenkabinet. In 2004 werd Gontarski door een kunstcommissie in Frankrijk gevraagd om een monument te ontwerpen voor twee tieners die bij een verkeersongeluk om het leven waren gekomen. Het project riep talloze vragen bij hem op. Hoe gedenk je een leven? Welk moment van iemands leven leg je vast bij wijze van herinnering? Als de twee jongens niet gestorven waren, hoe zouden ze dan met het ouder worden veranderd zijn? Moeten we de toekomst niet net zo goed als het verleden erbij betrekken wanneer we iemand gedenken? Parallel aan zijn werk aan de sculptuuroopdracht in Frankrijk begon hij aan een serie tekeningen en schilderijen van mensen die hij kende. Hij werd daarbij geïnspireerd door portretten van jong volwassenen gemaakt door kunstenaars van de noordelijke Renaissance waarvan hij de kwaliteiten van licht en schaduw bewonderde, en het vermogen om beelden te scheppen van permanente, tijdloze jeugd. Gontarski beschouwt deze tekeningen en schilderijen meer als 'voortzettingen van' dan als 'herinneringen aan' de geportretteerden, onaangetast door het verstrijken van de tijd.

KERAMIEK VAN MING TOT MEMPHIS. EAST MEETS WEST

13 NOVEMBER 2004 – VERLENGD TOT IN 2006 STARCK-PAVILJOEN De collectie Oosterse keramiek van het Groninger Museum behoort tot de belangrijkste Nederlandse verzamelingen op dit gebied. Een groot deel daarvan bestaat uit het bekende blauwwitte en polychrome exportporselein, maar ook voorwerpen van rood steengoed zijn ruim vertegenwoordigd. De vele duizenden keramische objecten zijn vooral gemaakt tijdens de Ming- en de Qingdynastie, een periode die meer dan vijf eeuwen omvat. De voorwerpen variëren van alledaagse thee- en koffieserviezen tot kostbaar uitgevoerde kaststellen en reusachtige pronkvazen. Typisch Oosterse vormen wisselen af met modellen die aan Europese voorbeelden zijn ontleend, terwijl er evenzeer sprake is van een wisselwerking van Oosterse en Europese versieringsmotieven. Uit deze rijke verzameling werd voor deze tentoonstelling een bonte selectie gemaakt, die werd geconfronteerd met de eind twintigste-eeuwse keramiek van het Italiaanse designcollectief Memphis en van Alessandro Mendini, eveneens uit de eigen collectie van het Groninger Museum. Met de combinatie van de op het eerste gezicht totaal verschillende werelden van de Ming- en Memphis-keramiek werd aangetoond hoe verrassend dicht Oost en West in feite bij elkaar liggen. Ook het oude China kende reeds al dan niet vermeende extremiteiten in vormgeving en decoratie zoals wij die met de postmoderne ontwerpen van Memphis associëren. Van Ming tot Memphis werd samengesteld door Titus Eliëns, hoofd collecties van het Gemeentemuseum Den Haag en bijzonder hoogleraar in de geschiedenis van de industriële vormgeving in relatie tot de kunstnijverheid aan de Universiteit Leiden.

PERMANENTE OPSTELLING EIGEN COLLECTIE OP MENDINI 1

Op Mendini 1 wordt permanent een selectie uit de eigen collectie (inclusief langdurige bruiklenen) van het Groninger Museum getoond. Regelmatig wordt de opstelling in een of meerdere zalen veranderd. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen oude en moderne kunst, al is er in de praktijk meer moderne dan oude kunst te zien. Ook wordt er geen verschil gemaakt tussen beeldende kunst, design, mode en fotografie. Bij de inrichting wordt ernaar gestreefd de visuele kwaliteiten van de afzonderlijke werken optimaal uit te laten komen, maar ook om spannende of verrassende combinaties in een uitgebalancerde ruimtelijke compositie te presenteren. In 2004 waren onder meer de volgende combinaties te zien: in de middenzaal Duitse en Italiaanse kunstenaars als Kiefer, Baselitz, Dahn, Cucchi, Chia en Clemente met de sculptuur *Charly II* van Carel Visser; een zaal met schilderijen van René Daniëls (deels langdurige bruiklenen) met een sculptuur en tekeningen van Henk Visch; portretfoto's van Anuschka Blommers & Niels Schumm met zeventiende-eeuwse portretten van J.J. de Stomme; foto's van Inez van Lamsweerde / Vinoodh Matadin met zilverwerk, zowel antiek als modern; *Christ and the Lamb* van Jeff Koons met Meissen porselein; een zaal met werk van Studio Job en een met Jake & Dinos Chapman; foto's van Andres Serrano, Rineke Dijkstra en Gus van Sant; schilderijen van Jozef en Isaac Israëls en G. H. Breitner; zaal met *Smoke* van Maarten Baas; kleine sculpturen van Joseph Mendes da Costa met schilderijen van Carel Willink, Charley Toorop en Herman Kruyder.

AANWINSTEN

ARCHEOLOGIE, GESCHIEDENIS EN REGIONALE KUNSTNIJVERHEID

De belangrijkste aanwinst is ongetwijfeld het portret van de evangelist Mattheus (1655) door Jan Janszoon de Stomme (c.1615-c.1657), waarmee het Groninger Museum de serie van vier evangelisten door De Stomme compleet maakte. In 1952 verwierf het museum de eerste twee en in 1995 de derde. Dit vierde werk was lang onvindbaar, maar kon als bruikleen van september 2001 tot begin maart 2002

in het museum getoond worden in de tentoonstelling *Jan Janszoon de Stomme, een Groninger portret-tist*. De bruikleengever van toen bood het schilderij nu aan het museum te koop aan. Het kon met gene-reuze steun van een particulier en van de Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum gekocht worden. De Stomme was van ongeveer 1642 tot zijn dood in 1657 de voornaamste schilder van de stad. Met hem opent een opeenvolgende rij van society-schilders uit de 17^e en 18^e eeuw: De Stomme, Camerarius, Collenius, Wassenbergh. Van De Stomme bleven dan ook vooral portretten bewaard, door-gaans op paneel geschilderd. De *upper ten* van Groningen had hij als clientèle. Behalve die portretten bleven uit 1655 vier portretten van de evangelisten, elk met hun traditionele symbool, bewaard. De her-komst van deze typisch katholieke werken is niet overgeleverd. In 1821 werden ze geveild in Leiden. Wellicht werden ze oorspronkelijk gemaakt voor een van de zeven schuilkerken in Groningen.

Een andere opmerkelijke aanwinst is een Oranjegezinde tabaksdoos van ca. 1787. Als weerslag van de politieke strijd tussen oranjegezinden en patriotten in het laatste kwart van de 18^e eeuw bleven de meest uiteenlopende voorwerpen met afbeeldingen en inscripties bewaard, waarmee de partijen hun politieke overtuiging aangaven. Het gaat om zilveren hangers, aardewerken borden en vazen, benen snuisterijtjes en ook om messing tabaksdozen. Dezelfde type voorwerpen werd voor beide partijen ver-sierd met hun eigen symboliek. Voor het Groninger Museum is het bij verwerving van belang dat de her-komst van het voorwerp in de eigen regio ligt. Omdat deze voorwerpen een landelijke politieke strijd als onderwerp hebben, is de regionale binding er niet altijd aan af te lezen. Een goede afstamming is daar-om van groot belang. De aangekochte tabaksdoos is afkomstig uit een landbouwersfamilie uit Kantens. Er is weinig reden om eraan te twifelen dat de doos ruim tweehonderd jaar terug ook al in Noord-Groningen vertoefde en daarmee een blik geeft op de toenmalige sentimenten. Van de nu verworven Oranjegezinde tabaksdoos heeft het Centraal Museum in Utrecht een Patriotsgezinde variant. De voor-zijde van de doos is voorzien van een oranjeboom omringd door engelen en vergezeld van vrouwen voorstellende Vrede en Gerechtigheid, alsmede het kreupelrijm: *Den Oranieboom van Godt geplant / Scheijnt dat die moet veel lijden en verdragen / Beschout dien boom aan alle kant / Hoe menig Patriot lijdt list en lagen:/ Om desen boom geplant van Godt / Te brengen tot een yders spodt/ Maar siet hoe veel hemelingen / Die dese boom met hant aan hant omringen/ En roepen al-o grooten Godt/ Weest desen boom sijn deel en lodt.* Aan de keerzijde een oranjeboom vergezeld van zon en maan met: *Den Oranie stam sal nimmer nooit vergaen / So lang de son en maan blijft aan den hemel staen.*

Via de antiekhandel werden vijf fluwelen vaandels verworven uit de periode 1887-1933. De vaandels ble-ken afkomstig te zijn uit Het Tehuis. Het betreft onder andere het oude en het nieuwe vaandel van de *Christelijke Jongelingsvereniging Onze hulpe zij in den naam des Heeren*. Het oude vaandel, groen flu-weel met applicatie van letters, dateert vermoedelijk uit de begintijd van deze in 1863 opgerichte vereni-ging. Het nieuwe vaandel werd in 1933 aangeboden door de oudleden van deze Christelijke debating club. Het derde vaandel, van beschilderd zwart fluweel, is van de *Gereformeerde meisjes vereniging Wees een zegen* uit 1870. In onderpunt is het wapen van de stad Groningen afgebeeld. De laatste twee vaandels kwamen van middenstandsorganisaties. Allereerst het mooie vaandel van donkerblauw fluweel van de *Christelijke Middenstandsbond afdeling Groningen*, dat voorzien is van applicaties van allerlei gelegenheidssymboliek zoals een mercuriusstaf, het wapen van de stad Groningen en een radwiel met rood wapen. Eenvoudiger is het oranje fluwelen vaandel met de naam rondom het wapen van Groningen van de *Christelijke Handelsreizigers en -agenten, afdeling Groningen*. Vaandels vormden in de periode 1850-1950 een belangrijke expressiemiddel voor de identiteit van organisaties. Ze werden meegevoerd in optochten en getoond bij vergaderingen en ontvangsten. Hoewel vaandels uiterlijk sterk op elkaar lij-ken in materiaal en bewerking, zijn de teksten, afbeeldingen en symboliek kenmerkend voor de verschil-lende organisaties. Daarmee kunnen ze een mooi beeld geven van de diversiteit en verzuiling uit die tijd. Behalve de genoemde vijf, kon er dit jaar nog een zesde aan de reeds grote verzameling vaandels van Groninger Museum worden toegevoegd, en wel dat van de *Algemene groningen winkeliers vereniging*.

Het Groninger Museum kreeg van de Vereniging Rembrandt, uit de nalatenschap van mevrouw L.L. Sjoer, een dienblad voorzien van een typisch neoclassicistische rand, gemaakt door de Groninger zilver-smid Lukas van Giffen II. Het stuk is typerend voor de tijd waarin het werd gemaakt (1790-91), een tijd waarin het neoclassicisme hoogtij vierde. Lukas van Giffen (1751-1791) behoorde tot een dynastie van Groninger zilversmeden. Van hem is een groot aantal voorwerpen bekend die vanaf ongeveer 1785 zijn versierd met neoclassicistische motieven, zoals strak geordende guirlandes en strikken, met duidelijke contrasten tussen ronde en rechthoekige vormen. Het neoclassicisme domineerde van 1785 tot 1800 in Groningen het moderne interieur en was te zien in kasten, tafels, spiegels en andere meubels, evenals in kleding.

DE PLOEG

Het grote aantal werken waarmee de collectie De Ploeg in 2005 werd uitgebreid, is voor een belangrijk deel afkomstig uit het legaat van Thijs Martens en Annemarie Martens-Bonnema. Thijs Martens, tweede zoon van George Martens en Alida Pott, overleed in 1994, zijn vrouw Annemarie aan het einde van 2004. De nalatenschap werd gelegateerd aan Stichting De Ploeg en ondergebracht in het Groninger Museum. Na een grondige selectie werden uiteindelijk zo'n 175 werken van

George Martens en Alida Pott ingeschreven, waaronder meerdere topstukken die in 2003 aanwezig waren op de tentoonstelling *5 kunstenaars van De Ploeg* (zie Ploeg Jaarboek 2004). Een ruime keuze uit het legaat werd in het najaar getoond in de tentoonstelling *De Ploeg – een keuze uit eigen collectie en aanwinsten* in het Ploegpaviljoen van het Groninger Museum. Werk van zowel Martens als Pott was tot nu toe slechts met enkele nummers vertegenwoordigd in de collecties van Stichting De Ploeg en het Groninger Museum. Met het legaat van Thijs en Annemarie Martens beschikt het museum thans over een bijna compleet overzicht van de beste werken van beide kunstenaars. Tot de hoogtenpunten van het legaat behoren de olieverfschilderijen *People in the street – Vismarkt* (1926), *Roddel in de regen* (1927), *Portret van Alida Pott* (1927) en *Kattendiep in de regen* (1927) van George Martens en de aquarellen uit de portretten- en Blauwborgjereeks van Alida Pott (1920-1924), werken die tijdens de tentoonstelling van 2003 velen ver-rasten en de indruk nalieten van een herontdekking. Twee andere topstukken die in 2005 als aanwinsten konden worden bijgeschreven zijn het schilderij *Twee mannen in de sneeuw komend uit een café aan het Boterdiep* van Jan Wiegers uit 1924 en het druksel *Muzikale impressie* van Hendrik Werkman uit ca. 1936. Het schilderij van Wiegers met de prozaische titel is oorspronkelijk afkomstig uit de collectie van August Henkels en maakte in 2001 deel uit van de overzichtstentoonstelling van Wiegers. In z'n directe expressiviteit en primitieve benadering van het onderwerp behoort het tot de kenmerkende schilderijen van het Groninger expressionisme. Met financiële steun van Stichting Beringer Hazewinkel kon het schilderij uiteindelijk door het museum worden verworven. *Muzikale Impressie* van Werkman werd door donateur de heer G.J. Smid geschonken aan Stichting De Ploeg. Het druksel werd omstreeks 1936 vervaardigd, in de periode waarin Werkman zijn sjablonentechniek ontwikkelde. Het is een van de eerste druksels waarin hij het muzikale thema uitwerkt in een nage-noeg abstracte compositie. In de oorlogsjaren zou hij hier pas weer op terugkomen. Over Werkman en zijn belangstelling voor muziek schreef Alma Burema in het *Ploeg Jaarboek 2003* (pp. 28-33). In de door Smid geschonken compositie zijn de contouren van bladmuziek en een snaarinstrument nog wel herkenbaar, maar gaat het vooral om de klanken van de kleur, de melodie van de belijningen, de ritmiek van vormen en motieven, en de wijze waarop de vormconstructie zich verhoudt tot de lege, onbedrukte achtergrond. Andere bijzondere aanwinsten zijn de houtdruk *Frauenkopf* van Karl Schmidt-Rottluff en een abstract-expressionistische tekening van Jan Jordens. De houtdruk van Schmidt-Rottluff, die aan het begin van de twintigste eeuw deel uitmaakte van de Duitse kunstenaarsgroep Brücke, werd aangekocht in het kader van de tentoonstelling *Van Kirchner tot Kandinsky*. Het museum bezat reeds twee houtdrukken van de kunstenaar. De verworven druk is vervaardigd omstreeks 1919 en is kenmerkend voor de deco-ratief-expressionistische stijl die de kunstenaar vanaf 1910 ontwikkelde. De ecolinetekening van Jordens werd geschonken door Richard ter Borg, ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van zijn kunsthandel/galerie. De opmerkelijk vrije compositie is ontstaan kort nadat Jordens in Basel een expositie bezocht van de Amerikaanse kunstenaar Jackson Pollock. Zoals in veel andere gevallen voegden de nieuwe verworvenheden een nieuwe dimensie toe aan zijn werk zonder dat het ten koste ging van de eigenheid.

GRONINGER MUSEUM | JAARVERSLAG 2005

HEDENDAAGSE KUNST

Uit de succesvolle tentoonstelling van Hussein Chalayan werd een groot aantal outfits door het museum verworven. Het betreft hier onder meer de gehele installatie *Between* (3 mannequins met outfits op een bankje), die in de entreehal naar Mendini 0 stond, en twee complete outfits uit *Panoramic*, die in de ovale zaal te zien was. Het zijn raadselachtige kledingstukken die vragen oproepen omtrent de verschillende functies die kleding kan hebben, zoals het uitdrukken van de identiteit van de drager en het bieden van bescherming en verhulling. Twee spectaculaire voorbeelden uit deze omvangrijke verwerving van Chalayan, die samenhang met de investering in de realisering van de tentoonstelling, zijn onder meer de prachtige, met een print van grote papavers bedrukte *Poppy Dress* uit de serie *Ventriloquy*, en een tule jurk uit de serie *Before Minus Now*, die geïnspireerd is op het ontstaansproces van bergen. Met Anuschka Blommers & Niels Schumm werd het stipendium dit jaar afgerond met de verwerving van een groot aantal foto's. Bij de afronding is door conservator Mark Wilson toegewerkt naar een zodanige selectie dat het totale bezit aan foto's van Blommers & Schumm in de collectie van het Groninger Museum een complete tentoonstelling voor Mendini 1 oplevert, die in 2006 dan ook zal worden gerealiseerd. De uiteindelijke selectie biedt ruime keuzemogelijkheden voor tal van kleinere presentaties, en eventueel ook voor een reizende tentoonstelling. De foto's zijn in opdracht van het museum afgedrukt bij Luna X in Amsterdam. In hun werk geven Blommers en Schumm blijk van een eigenzinnige visie op het fenomeen modefotografie, waarin begrippen als glamour, schoonheid, identiteit en transformatie een rol spelen. Zo werken ze bijvoorbeeld vaak met vrienden of familieleden in plaats van met professionele modellen, of laten ze beroemde modeontwerpers of stilisten in de rol van model optreden. Daarnaast zijn zij gespecialiseerd in portretfotografie. Dankzij het gebruik van de technische camera, die details haarscherp vastlegt, hebben de foto's een hoge mate van realisme, terwijl de afwachtende houding van de modellen juist de kunstmatigheid van de foto's benadrukt. Van Lidy Jacobs (die in 1999 een tentoonstelling in het

Groninger Museum had) werd de installatie *Virginis Sanctea* (2004) gekocht. Het is hier voor het eerst dat Jacobs een religieus thema verwerkt. De aanleiding ervoor lag in een bezoek aan Museum Boijmans-Van Beuningen, waar de confrontatie met een schilderij van de Meester van Delft (eind vijftiende eeuw) haar diep raakte. Het schilderij toont Maria met het kindje Jezus op schoot, omringd door vier vrouwelijke heiligen. Het bracht Jacobs terug naar haar katholieke jeugd in Limburg, de sfeer van vroomheid en (schijn)heiligheid die het kerkelijk leven omgaf. Jacobs transformeerde de figuren op het paneel van de Meester van Delft tot een soort knuffel-konijntjes. De putti die in barokke schilderijen boven religieuze voorstellingen zweven hebben hier de vorm van spitse roze konijntjes met erecties. Om de presentatiemogelijkheden van werk van Erik van Lieshout in het museum uit te breiden, bestond al langer de wens om in aansluiting op *Lariam* nog minstens één installatie te verwerven. Hoewel Van Lieshout zich in tal van disciplines manifesteert, zouden we ons vooral willen concentreren op zijn ruim-telrijk werk en installaties. De keus is gevallen op: *Sauna* (1998), Van Lieshouts eerste installatie, waar-mee hij meteen de toon zetten voor een unieke serie. Evenals het kartonnen filmzaaltje van *Lariam* is *Sauna* een mooi voorbeeld van spontaan anti-design van een beeldend kunstenaar, dat een mooie aan-vulling en een expressief tegenwicht vormt op het grensoverschrijdende design in de collectie van het museum. Ook van Anthony Goicolea werd een tweede grote aankoop gedaan: de kleurenfoto *Treedwellers* (2004), die tijdens de groepstentoonstelling *Nocturnal Emissions* (2004) een prachtige combinatie had gevormd met het destijds al gekochte *Warriors*. Zoals in het collectieplan staat, blijft versterking van de collectie Memphis een voortdurend punt van aandacht. Bovenaan de wenslijst stond glaswerk, met name van Sottsass, omdat dit hoog van kwaliteit is en talloze mogelijkheden biedt voor grote en kleine presentaties. Daarom is ervoor gekozen om uit al het glaswerk dat nog in productie is, een ruime keuze te maken, zodat we in één keer dit onderdeel Memphis glas kunnen afronden. Met de aankoop van acht stuks glaswerk van Sottsass en twee van Zanini is aan dit voornemen voldaan.

Een deel van bovenstaande aankopen kon gerealiseerd worden dankzij steun van de Mondriaan Stichting.

AFBEELDINGEN

Anuschka Blommers & Niels Schumm, *Meriba*, 2001, kleurenfoto, 154 x 120 cm, aankooptentoonstelling *In dienst van Diaghilev* (foto John Stoel)tentoonstelling *Van Kirchner tot Kandinsky; Duits expressionisme uit Nederlandse musea, 1919-1964*

(foto Marten de Leeuw)tentoonstelling *Hussein Chalayan* (foto Marten de Leeuw)tentoonstelling *Oog in Oog, de fotocollectie van het Groninger Museum* (foto Marten de Leeuw)tentoonstelling *Van Cuyt tot Rembrandt; de verzameling Hofstede de Groot* (foto Marten de Leeuw)tentoonstelling *Professor van Giffen en het geheim van de wierden* (foto Marten de Leeuw)Jan Jansz. de Stomme, *De evangelist Mattheus*, ca. 1655, olieverf op paneel, 73 x 58 cm (paneel), aan-

koop met particuliere steun en steun van de Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum (foto

John Stoel) Jan Wiegers, *Twee mannen in de sneeuw, komend uit een café aan het Boterdiep*, 1924 wasverf en olieverf op doek, 68,8 x 55 cm, aankoop met steun van Stichting Beringer Hazewinkel

Anuschka Blommers & Niels Schumm, *Masha*, 1999, kleurenfoto, 154 x 122 cm, aankoop

COLLECTIES

DEPOTSITUATIE

In december 2005 is het nieuwe depot van het Groninger Museum gereed gekomen. Het in 2004 aangekochte pand is door de projectontwikkelaar BAM Noord en met hulp van externe adviseurs op het gebied van klimaatinstallaties en beveiliging verbouwd tot een depot dat op alle gebieden voldoet aan de gestelde eisen. De met deze verbouwing gemoeide kosten zijn gedragen door de Gemeente en Provincie Groningen. De inrichting werd mogelijk gemaakt door bijdragen van het VSB-fonds en het J.B. Scholtenfonds. Voorbereidingen voor de grootscheepse verhuizing van de vier huidige depot locaties naar het nieuwe pand werden getroffen.

BRUIKLENEN

Ook in 2005 waren objecten uit de collectie van het Groninger Museum weer zeer in trek bij zowel binnen- als buitenlandse musea. Opvallend hierbij is dat de kleinere musea en borgen in de regio meer en meer een beroep doen op onze collectie. Een positieve ontwikkeling waarbij het echter wel van belang is toe te blijven zien op een verantwoorde manier van transport en presentatie. Mede dankzij de tentoonstelling *Van Cuyp tot Rembrandt. De verzameling Hofstede de Groot* is de belangstelling voor de collectie 17^{de} eeuwse schilderijen en tekeningen toegenomen. De modeontwerpen van Hussein Chalayan stonden al in de belangstelling van diverse buitenlandse musea nog voordat de verwerving een feit was. Onze 19^{de} eeuwse schilderijen uit de collectie Veendorp en de werken van Vincent van Gogh mochten zich op een grote belangstelling verheugen. Deze werken werden uitgeleend aan musea in Italië, Denemarken en de Verenigde Staten.

LIJST VAN AANWINSTEN

ARCHITECTONISCHE ELEMENTEN

De 1^e steen van de paterskerk in de Gelkingestraat te Groningen (1886-1956) met toebehoren (munten en wijdingsbrief). 1886, marmer, lood, koper, papier, 11,5 x 21,5 x 21,5 cm bruikleen De Nederlandse Provincie der Jezuïeten, Nijmegen 2005.0178

BEELDHOUWERKEN

Drie bronzen heiligenbeelden, vervaardigd door Atelier Te Poel & Stoltefus, ca. 1888 *Petrus Canisius*, 53 x 14,5 x ca. 17 cm *Franciscus Xaverius*, 55,5 x 15,5 x ca. 13 cm *Bonifatius*, 58 x 14,5 x 11 cm bruikleen De Nederlandse Provincie der Jezuïeten, Nijmegen 2005.0174-176

DOCUMENTATIE

Vier mededelingenborden m.b.t. bijeenkomsten van de Mariacongregatie te Groningen. ca. 1950, beschilderd hardboard, 32 x 50 cm per bord bruikleen De Nederlandse Provincie der Jezuïeten, Nijmegen 2005.0179

FRANCISCUS HERMANUS BACHG

Oorkonde met de namen van de paters en broeders die in 1856-1931 werkzaam zijn geweest in de paterskerk, verluchtigd met afbeeldingen van heiligen en symbolen voor de goede werken. 1931, potlood en krijt op papier, 90 x 70 cm (dagmaat) bruikleen De Nederlandse Provincie der Jezuïeten, Nijmegen 2005.0167

JAN WIEGERS

Brief aan George Martens, vanuit Davos Frauenkirch, 10-9-1920 schenking Rob Martens 2005.329 Briefkaart aan Jet Schilhorn-Van Veen, 26-5-1945 schenking mevr. Anjet Bos-Boon 2005.0330

FOTO'S

Vrouw in Groninger dracht: Annechien Abels Lanting, ca. 1900, 61,6 x 43,6 cm schenking mevr. S. Biesheuvel-Winter 2005.0114

Mirza 2, z.j., zwartwitafdruk aankoop 2005.0326 *Niels 1997-2005* (30 prints naar polaroids), 9 x 12 cm schenking bij aankoop 2005 2005.0327 *Glass light* (voor glasexpositie in Leerdam), 1997, zwart-wit afdruk, 154 x 120,5 cm aankoop 2005.0316 *Anita* (uit moderie voor 'Dutch' nr 17). 1998, kleurenafdruk, 154 x 120,5 cm aankoop 2005.0306 *Ciara* (coverfoto voor 'Self Service') 1998, kleurenafdruk, 154 x 122 cm aankoop 2005.0311 *Comme des Garçons 1-5* (uit moderie voor 'Purple' 02), 1998 kleurenafdrukken, 109,5 x 108 cm per foto aankoop 2005.0312.A-E

Christopher

Masha

(uit moderie voor 'Self Service' nr 10), 1999 kleurenafdrukken, 154 x 122 cm per foto aankoop 2005.0310.A-B

Kathrin

Sandra

Saskia

Tamarah

(uit moderie voor 'i-D'), 1999, zwart-wit afdrukken, 154 x 118,5 cm per foto aankoop

GRONINGER MUSEUM I JAARVERSLAG 2005

2005.0324.A-D *Raymond* (voor themanummer 'RE-In soap' van 'RE-Magazine') 1998 kleurenafdruk, 154 x 124,5 cm aankoop 2005.0325 *Roos* (uit moderie voor 'Süddeutsche Zeitung') 1999 kleurenafdruk, 122 x 154 cm aankoop 2005.0322 *Wakako Kishimoto* (uit serie portretten van invloedrijke modeontwerpers, stilisten en moderedacteurs voor themanummer 'The influence' van 'Self Service' nr 13), 2000, cibachrome, 156,5 x 127 cm 2002.0087.N *Anton Corbijn* (portret van de Nederlandse fotograaf, in opdracht van hemzelf) 2000, kleurenafdruk, 154 x 120,5 cm aankoop 2005.0307 *Chloë Sevigny* (portret van de Amerikaanse actrice voor 'Interview'), 2000 kleurenafdruk, 154 x 122 cm aankoop 2005.0309 *Rem Koolhaas* (portret van de Nederlandse architect voor 'New York Times'), 2000, kleurenafdruk, 154 x 124 cm aankoop 2005.0321

Job

Lennart

Marnix

Niels

Suska Uta

(voor themanummer 'The information trashcan' van 'RE-Magazine' nr 6), 2001 kleurenafdrukken, 59,5 x 44,5 cm per foto aankoop 2005.0317.A-F *Meriba* (coverfoto voor 'RE-Magazine' nr 7), 2001, kleurenafdruk, 154 x 120,5 cm aankoop 2005.0318

Bas

Maarten

(voor themanummer 'It's spring two thousand seven' van 'RE-Magazine' nr 23), 2002, kleurenafdrukken, resp. 122 x 154 en 124,5 x 154 cm aankoop 2005.0308.A-B *Aardappel 1-6* (afgekeurde serie voor 'Vogue Gioiella' (thema sieraden)), 2003 kleurenafdruk, 59,5 x 44 cm per foto aankoop 2005.0304.A-F *Amira Casar* (portret van de Franse actrice voor 'Libération'), 2004 kleurenafdruk, 154 x 122 cm aankoop 2005.0305

Franny

Zooey

(voor affiches van een project van kunstenaar Will Stuart in De Appel, Amsterdam), 2004, zwart-wit afdrukken, 122 x 154 cm per foto aankoop 2005.0315.A-B *Mirza* (uit moderie voor 'Purple'), 2004, kleurenafdruk, 154 x 122 cm aankoop 2005.0319 *Wouter* (uit moderie voor 'Purple'), 2004, zwart-wit afdruk, 154 x 122 cm aankoop 2005.0320 *Filmrol* (voor 'Fantastic man' 1), 2005, zwart-wit afdruk, 122 x 154 cm aankoop 2005.0313 *LP* (voor 'Fantastic man' 2), 2005, zwart-wit afdruk, 122 x 154 cm aankoop 2005.0314 Alle aankopen van Blommers & Schumm met steun van de Mondriaan Stichting

ANTHONY GOICOLEA

Treedwellers, 2004 kleurenfoto, gelamineerd op di-bond, 180 x 244 cm aankoop met steun van het Groot Brugman Fonds 2005.0331

GRAFISCHE VORMGEVING

WOBBE ALKEMA (1900-1984)

Affiche *Werken van Wobbe Alkema in het Instituut voor Kunstgeschiedenis, Oude Boteringestraat 34, 15 nov.*

tot 15 januari, z.j., aquarel, 50,2 x 32,7 cm schenking Hans W. Helsdingen 2 exemplaren 2005.0001, 222 *Ex-libris H.J. Prakke*, 1923, drukwerk, 5,5 x 6 cm (beeldmaat) schenking Christiaan J.A. Jörg 2005.0265

JAN ALTINK

Vier ex-librissen (de gegeven afmetingen zijn beeldmaten): *Jan Boer*, 1935, houtsnede, 10,5 x 8,8 cm *Ut 'e librije fen Dr W.L. Brandsma*, 1941, clichédruk, 8 x 6,8 cm
A.M.J.J. Geertsema, 1942, drukwerk, 11,5 x 9 cm *Prins-Roede*, 1942, drukwerk, 6,5 x 5,6 cm schenking Christiaan J.A. Jörg 2005.0266-267, 269-270 *Ontwerp voor ex-libris (Ut 'e boekerije fen) Dr W.L. Brandsma* (niet uitgevoerd) 1941, potlood, pen, 8 x 5,7 cm (beeldmaat) schenking Christiaan J.A. Jörg 2005.0268

JAN VAN DER BAAN

Nieuwjaarskaart 1937, A.H. Schelling en familie, 1936 houtsnede, 10,5 x 7 cm (beeldmaat) schenking Christiaan J.A. Jörg

GRONINGER MUSEUM I JAARVERSLAG 2005

2005.0287

N.A.L. ALI COHEN

Ex-libris L.S. Wildervanck, 1934, drukwerk, 7,3 x 5 cm (beeldmaat) schenking Christiaan J.A. Jörg 2005.0274

JOHAN DIJKSTRA

Ex-libris Bertha Ubink, 1927, clichédruk, 8,5 x 5,3 cm (beeldmaat) schenking Christiaan J.A. Jörg 2005.0271

RUDO MENGE

Museumflyer *Groninger Museum*, z.j. [2005], drukwerk, 21 x 14,8 cm 2005.0100 Drukwerk t.b.v. tentoonstellingen in Groninger Museum (uitnodiging, affiche, flyer, toegangsbewijs, e.d.), 2005, diverse afmetingen:
Van Kirchner tot Kandinsky, Duits expressionisme uit Nederlandse musea 1919-1964 Hussein Chalayan Oog in oog, de fotocollectie van het Groninger Museum Professor Van Giffen en het geheim van de wierden 2005.0010, 11, 217, 252 Drukwerk en merchandise (affiches, ansichten, boekenleggers e.d.), diverse afmetingen:
Diaghilev Festival, 26-30 januari 2005, Groningen: ballet, opera, muziek, film, theater, beeldende kunst, 2004 schenking Stichting Diaghilev Festival 2005.0294

JAN LOMAN

Affiche *Jan Loman, Kunstzaal de Mangelgang, 1962*, drukwerk, 59,7 x 49,9 cm schenking Jan Loman 2005.0084

EVERT MUSCH

Zeven ex-librissen, litho (de gegeven afmetingen zijn beeldmaten): *Ir A.H. Schelling*, dec. 1940, 5,2 x 3,2 cm *Ir A.H. Schelling, schelpenboek*, dec. 1940, 6,3 x 3,7 cm *Ir A.H. Schelling, scheepjesschelling*, dec. 1940, 6,2 x 5,2 cm
G.M. van Wees, juli 1942, 10,5 x 4,1 cm *Chr. H. Roelfsema*, juli 1942, 6 x 5 cm *Annetje van Lookeren Campagne*, 1941, diameter 7,2 cm
J. Fortuyn Droogleever, 1941, 8,2 x 4,8 cm schenking Christiaan J.A. Jörg 2005.0275-281 Vijf nieuwjaarswensen (de gegeven afmetingen zijn beeldmaten): *1941, A.H. en C.B. Schelling-Kuiler*, litho, 6,1 x 4,2 cm *1941, Ir A.H. Schelling*, litho, 8,2 x 5,9 cm *1942, Ir A.H. Schelling*, litho, 10,6 x 6,2 cm *1943*, clichédruk, 9,5 x 5,5 cm *1944*, clichédruk, diameter 6,5 cm schenking Christiaan J.A. Jörg 2005.0282-286

WILLEM VALK (1898-1972)

Affiche: *Henri Borel leest 18 maart voor de groninger kk De Ploeg in de Harmonie* z.j., potlood, gouache, 61 x 45 cm bruikleen Stichting De Ploeg, legaat Thijs Martens en Annemarie Martens-Bonnema 2005.0256

JAN VAN DER ZEE

Twee ex-librissen, 1942, drukwerk (de gegeven afmetingen zijn beeldmaten): *Dirk van der Molen*, 10,2 x 6,5 cm *Jan van der Zee*, 8 x 4 cm schenking Christiaan J.A. Jörg 2005.0272-273

HISTORISCHE VOORWERPEN

Vier anti-inkijkschermen van Groninger organisaties, z.j. [20^e eeuw]: *Alg. winkeliersbelang A.W.B.*, 65 x 147,2 x 2 cm
Gron. Nachtveiligheidsdienst, 65 x 147,2 x 2 cm *Alg. Gron. Winkeliersvereniging*, 65 x 112 x 2 cm *Coöp. winkeliers glasverzekering 'Samenwerking'*, 65 x 112 x 2 cm matglas in eikenhout, schenking Firma Meijer 'sinds 1832' 2005.0228

INSTALLATIES

LIDY JACOBS

Virginis Sanctae, 2004 gemengde media, 300 x 150 x 250 cm aankoop 2005.0328

ERIK VAN LIESHOUT

Sauna, 1998 hout, isolatiemateriaal, katoen, ijzer, kachel, ca. 200 x 400 x 300 cm aankoop 2005.0332

METAALWERK

Schakelarmband, met later opgezet medaillon, z.j., goud schenking mevr. J. Nieboer 2005.0262

Tabaksdoos, ca. 1787, gegraveerd messing, 3 x 16,6 x 8,7 cm aankoop 2005.0041

Ampullenblad, 1881, verzilverd koper, diameter 30 cm bruikleen De Nederlandse Provincie der Jezuiten, Nijmegen 2005.0168

Ciborie, 1926, vervaardigd door J.G.J.E. & H.M. Brom 1926, verguld metaal, zilver en koper, 36 x 18,5 x 16,5 cm

GRONINGER MUSEUM I JAARVERSLAG 2005

bruikleen De Nederlandse Provincie der Jezuiten, Nijmegen 2005.0172 Canonbord, 1878, vervaardigd door Fam. Esser, zilver, hout, 50 x 64 cm bruikleen De Nederlandse Provincie der Jezuiten, Nijmegen 2005.0173

Miskelk, 1886, vervaardigd door H.G. Esser verguld zilver, email, 22 x 15,5 x 10,5 cm bruikleen De Nederlandse Provincie der Jezuiten, Nijmegen 2005.0170

Miskelk met pateen en lepeltje, 1881 verguld zilver, email, 21,5 x 16,5 x 11 cm (kelk) bruikleen De Nederlandse Provincie der Jezuiten, Nijmegen 2005.0171

Ampullenblad, 1875, vervaardigd door J.H. & G. Morel Schalmij zilver, diameter 27 cm bruikleen De Nederlandse Provincie der Jezuiten, Nijmegen 2005.0169

LUCAS VAN GIFFEN II

Dienblad, 1790-91, zilver, 39 x 31 cm schenking Vereniging Rembrandt uit de nalatenschap van mevr. L.L. Sjoer 2005.0295

MODEVORMGEVING

HUSSEIN CHALAYAN

Installatie met drie outfits, uit de collectie *Between* (lente-zomer 1998) Twee outfits, uit de collectie *Panoramic* (herfst-winter 1998) *The cone*, uit de collectie *Before minus now* (lente-zomer 2000) *Poppy dress*, uit de collectie *Ventriloquy* (lente-zomer 2001) Outfit, uit de collectie *Manifest destiny* (lente-zomer 2003) Outfit, uit de collectie *Temporal meditations* (lente-zomer 2004) Outfit, uit de collectie *Anthropology of solitude* (herfst-winter 2004) Twee outfits, uit de collectie *Blindscape* (lente-zomer 2005) diverse materialen: textiel, tule, hout, e.a. aankoop met steun van de Mondriaan Stichting en van de Vrienden van het Groninger Museum. 2005.0296-303

MUNTEN EN PENNINGEN

Prijspenning Academie Minerva Groningen, vervaardigd door J.G. Holtzhey & D. van der Kellen, 1818, zilver, diameter 5 cm, gewicht 36,48 gram aankoop 2005.0071

Legpenning van de Nederlandse Maatschappij voor Nijverheid en Handel, vervaardigd door 's Rijks Munt, 1965, brons, diameter 6,2 cm aankoop 2005.0088

Herdenkingsmunt op het beleg van Groningen (6? stuiver), 1672 geslagen zilver, diameter 2 cm aankoop 2005.0232

OOSTERSE KERAMIEK

Kendi, z.j., familie rose, Chinees porselein, hoogte ca. 17 cm oud museumbezit 2005.0293

PRENTEN

JAN JORDENS

Speelman, 1961, sjabloondruk, ca. 31 x 23,5 cm (beeldmaat) aankoop 2005.0209 *Boerderij bij Appelbergen*, 1924, houtsneede, 48,5 x 42 (papiermaat) schenking Kunsthandel Richard ter Borg 2005.0210

EKKE ABEL KLEIMA

Moeder en kind, 1929, litho, 38 x 33,5 cm (dagmaat) bruikleen Stichting De Ploeg, schenking Dick Leutscher & Han Leutscher-Hazelhoff 2005.0211

JAN LOMAN

Drie etsen, 1961 (de gegeven afmetingen zijn beeldmaten): *Compositie*, 30,5 x 25,7 cm *Compositie*, 34,2 x 31,9 cm *Compositie*, 29,7 x 30 cm schenking Jan Loman 2005.0200-202 Vijf litho's, 1963: *Compositie*, 48,5 x 62,5 cm *Compositie*, 50 x 65 cm *Compositie*, 50 x 65 cm *Compositie*, 47 x 65 cm *Compositie*, 49,2 x 51,2 cm schenking Jan Loman 2005.0192-196 Tien monotype- en sjabloondrukken: *Compositie*, 1963, 50 x 70,2 cm *Compositie*, 1965, 33,8 x 23,5 cm (beeldmaat) *Compositie*, 1962, 27,5 x 24,5 cm *Compositie*, 1964, 19,8 x 29,5 cm (beeldmaat) *Compositie*, 1965, 19,7 x 34,5 cm (beeldmaat) *Compositie*, 1962, 27 x 24,4 cm *Compositie*, 1962, 49,5 x 40 cm *Compositie*, 1965, 50 x 70,5 cm *Compositie*, 1963, 47,5 x 69 cm *Compositie*, 1964, 50 x 70,5 cm

GRONINGER MUSEUM | JAARVERSLAG 2005

schenking Jan Loman 2005.0086, 185-189, 191, 197-199

KARL SCHMIDT-ROTTLUFF

Vrouwenkop, ca. 1916, houtsneede, 17,4 x 24 cm (beeldmaat) aankoop 2005.0009

HENDRIK WERKMAN

Muzikale impressie, 1935-1937, stempel- en sjabloondruk, 64,5 x 50 cm, HP35/37-7 bruikleen Stichting De Ploeg, schenking ir. G.J. Smid 2005.0218

JAN WIEGERS (1893-1959)

Portret van een neger, z.j., litho, 45 x 35 cm schenking Harm Hagedoorn 2005.0012 Twee etsen, ca. 1924 (latere druk), (afmetingen zijn beeldmaten): *Landschap met koeien*, 19,6 x 24,7 cm *Reitdiepsdijk*, 19,4 x 24,6 cm schenking Harm Hagedoorn 2005.0013-14 *Aan het Zugermeer, herinneringen aan een vrolijk zomerleven (met ex-libris Jet Schillhorn van Veen)*, 1926 Boekje 30 pagina's geschreven door Herman Poort, met houtsnedes en ex-libris van Wieggers, 14,3 x 16,4 x 1,5 cm. schenking mevr. Anjet Bos-Boon 2005.0249

SCHILDERIJEN

ANONIEM

Onbekende jezuiet (Franciscus Myleman S.J.?), z.j. [17^e eeuw]olieverf op doek, 75 x 66 cm (dagmaat)bruikleen De Nederlandse Provincie der Jezuïeten, Nijmegen2005.0162

De gebeurtenissen op het moment van Christus' overlijden, z.j. [16^e eeuw?] olieverf op doek, 70 x 45,8 cm (dagmaat)bruikleen De Nederlandse Provincie der Jezuïeten, Nijmegen2005.0163

FRANCISCUS HERMANUS BACHG

Henricus Spijker S.J., 1908, 59,7 x 43,1 cm *Henricus Spijker S.J.*, 1905, 56 x 54 cm *Antonius Schröder S.J.*, 1905, 59,6 x 43,2 cm *Antonius Schröder S.J.*, 1915, 59,5 x 39 cm olieverf op doek, de gegeven afmetingen zijn dagmatenbruikleen De Nederlandse Provincie der Jezuïeten, Nijmegen 2005.0158-161

JAN JANSZ. DE STOMME

De evangelist Mattheus, ca. 1655, olieverf op paneel, 73 x 58 cm (paneel) aankoop met particuliere steun en met steun van de Vereniging van Vrienden van het Groninger Museum 2005.0257

HENDRIK DE VRIES

Stormlandschap, 33,2 x 46,3 cm *Storm, hommage à E.A. Poe*, 48,7 x 68,7 cm ca. 1930, olieverf op doek, de gegeven afmetingen zijn dagmatenbruikleen Stichting Hendrik de Vries-Riek van der Zee 2005.0212, 214

JAN WIEGERS

Twee mannen in de sneeuw, komend uit een café aan het Boterdiep, 1924 wasverf en olieverf op doek, 68,8 x 55 cm (dagmaat) aankoop met steun van Stichting Beringer Hazewinkel 2005.0008 (toeschrijving) *Beschilderde bierton*, z.j., hout, verf, 62 x 37 x 42 cm Bierton, rondom beschilderd met halffiguratieve voorstelling. bruikleen Stichting De Ploeg, leaat Thijs Martens en Annemarie Martens-Bonnema 2005.0255

TEXTILIA

Rok, ca. 1850 schenking Els en Louis Joosten, Waalre 2005.0007

Vijf vaandels:

Christelijke Jongelingsvereniging 'Onze hulpe zij in den Naam des Heeren'

z.j. [19^e eeuw], 127 x 110 cm *Christelijke Jongelingen Vereniging 'Onze hulpe zij in den Naam des Heeren'* 1933, 164 x 88 cm *Gereformeerde Meisjes Vereniging 'Wees een zegen'* ca. 1900, 125 x 108 cm *Christelijke Handelsreizigers en -agenten, afdeling* Groningen

z.j. [20^e eeuw], 104 x 76 cm *Christelijke Middenstandsbond afdeling* Groningen 1925, 122 x 93 cm fluweel, goudgalon, hout, katoen, verf aankoop 2005.0002-6

Twee vaandels *Algemene Groninger Winkeliersvereniging*:1905, fluweel, goudgalon, hout, 225 x 82 cm1935, textiel, verzilverd metaal, 60,5 x 30,2 cm (tafelvaantje)schenking Firma Meijer 'sinds 1832'2005.0229, 244

FIE WERKMAN

Compositie, ca. 1970, textiel, 85 x 63 cm schenking Dick Leutscher en Han Leutscher-Hazelhoff 2005.0184

VORMGEVING

AARDEWERKFABRIEK ADCO

Vaas, type 1003b, ca. 1930-1939, keramiek, hoogte 25, diameters 13,5/22,5/13 cm

aankoop

2005.0101

ETTORE SOTTASS

vaas *Agelada*, 1986 vaas *Ananke*, 1986 vaas *Astidamia*, 1986 vaas *Astimelusa*, 1986 vaas *Atamante*, 1986 vaas *Clesitera*, 1986 vaas *Imera*, 1986 vaas *Niobe*, 1986 glas aankoop 2005.0333-340

MARCO ZANINI

vaas *Alpha Centauri*, 1982 kom *Rigel*, 1982 glas aankoop 2005.0341-342

WERKEN OP PAPIER

(TEKENINGEN, AQUARELLEN, GOUACHES, COLLAGES)

WOBBE ALKEMA

Tekening voor Hendrik de Vries, 1956 Tekening met opdracht aan Hendrik de Vries t.g.v. zijn 60^e verjaardag, in bijbehorende map voorzien van tekening. oostindische inkt, 32,4 x 25,9 (tekening), 32,9 x 27 cm (map) bruikleen Stichting De Ploeg, schenking Stichting Hendrik de Vries-Riek van der Zee 2005.0215

ANONIEM

Kerk Pieterburen met los staande toren, ca. 1800, aquarel, ca. 50 x 30 cm schenking mevr. S.A.C. van der Maesen-Feenstra Kuiper 2005.0263

JAN JORDENS

Compositie, 1958, ecoline, aquarel, 60 x 47 cm (dagmaat) schenking Kunsthandel Richard ter Borg t.g.v. 10-jarig bestaan van de zaak 2005.0251

JAN LOMAN

Compositie, 1959, gouache, 27,1 x 37,7 cm schenking Jan Loman 2005.0190 *Compositie*, 1959, oostindische inkt, 64,9 x 49,9 cm schenking Jan Loman 2005.0207 Vijf aquarellen: *Compositie*, z.j. [1959], 55,5 x 75,5 cm *Compositie*, 1964, 64,9 x 50 cm *Compositie*, 1964, 61,6 x 47,2 cm *Compositie*, 1963, 64,5 x 49,8 cm *Compositie*, 1964, 64,5 x 49,7 cm schenking Jan Loman 2005.0085, 203-206 Vier collages, 2000: *Compositie (Pro patria)*, vlieseline, papier, 20 x 32 cm *Compositie (Pro patria)*, vlieseline, textiel, papier, 19,8 x 31,8 cm *Compositie (CHK)*, vlieseline, textiel, papier, 19,4 x 31,7 cm *Compositie (K&D)*, vlieseline, papier, 19,4 x 31,7 cm schenking Jan Loman 2005.0080-83

ROELOFF MANUPUTTI

Maskerade, 1961, gouache, 49,8 x 70,2 cm aankoop 2005.0087

GEORGE MARTENS (1894-1979)

Henk Melgers, z.j., potlood, 20 x 15 cmaankoop 2005.0208

Verder een grote groep werken in bruikleen van Stichting De Ploeg, legaat Thijs Martens en AnnemarieMartens-Bonnema: documentatie, grafische vormgeving, prenten, schilderijen en werken op papier. Intotaal 103 objectnummers: 2005.0015-17, 19-21, 25, 30-40, 52, 56, 63, 66-70, 77, 94-97, 103-104, 106, 118, 120-126, 129-143, 145-155, 157, 164-166, 177, 180-182, 216, 219-221, 223-227, 231, 234, 238, 240-241, 243, 250, 254, 258-261, 264, 288-290, 343-344. Per object beschreven in navolgende lijst.

ALIDA JANTINA POTT (1888-1931)

Hilde Idema, ca. 1923, collage, 24 x 18,9 cmschenking Rob Martens 2005.0018

Verder een grote groep werken in bruikleen van Stichting De Ploeg, legaat Thijs Martens en AnnemarieMartens-Bonnema: grafische vormgeving, prenten, schilderijen, vormgeving en werken op papier. Intotaal 76 objectnummers: 2005.0022-24, 26-29, 42-51, 53-55, 57-62, 64-65, 72-79, 89-93, 98-99, 102, 105, 107-113, 115-117, 119, 127-128, 144-145, 183, 233, 235-237, 239, 245-248, 259-261, 264, 291-292 Per object beschreven in navolgende lijst.

EGBERT REITSMA (1892-1976)

Villa, z.j., potlood, pen, aquarel op papier, 18,6 x 20,8 cm *Ontwerptekeningen voor meubelstukken*, z.j., pen, aquarel op papier, 53 x 71 cm bruikleen Stichting De Ploeg, legaat Thijs Martens en Annemarie Martens-Bonnema 2005.0156,

CAREL VISSER

Route national, 1987, potlood, 100 x 136,5 cm schenking Geertjan Visser 2005.0242

GRONINGER MUSEUM | JAARVERSLAG 2005

HENDRIK DE VRIES (1896-1989)

Droomfiguren, z.j., oostindische inkt, 47,3 x 31,3 cm (dagmaat) bruikleen

Stichting Hendrik de Vries-Riek van der Zee 2005.0213

WESTERSE KERAMIEK

Bronwaterkruik, ca. 1750-1800, aardewerk, 29 x 9,5 x 11,5 cm schenking mevr. A.J. Jager 2005.0230

GEORGE MARTENS EN ALIDA POTT, UIT HET LEGAAT THIJS MARTENS EN ANNEMARIE MARTENS-BONNEMA (BRUIKLEEN STICHTING DE PLOEG)

GEORGE MARTENS (1894-1979)

DOCUMENTATIE

Drukblokje van houtsnede *Portret van een vrouw in een stadsbeeld, en een vogel in de vlucht* (object nr 2005.0180), z.j., 10,5 x 9,7 x 2 cm 2005.0164 Zwartwitfoto van schilderij (stilleven) van George Martens, z.j., 35 x 41 cm 2005.0216

GRAFISCHE VORMGEVING

Ontwerp voor advertentie: Wolkammerij Heikens, ca. 1925 houtsnede, 9,5 x 22,5 cm 2005.0146 *Ontwerp voor advertentie: Groninger Automobiellaatschappij* (in recto), *Straatscène met hondje (schets)* (in verso), z.j. potlood en pen op papier, 19 x 27,5 cm 2005.0147 Affiche: *Wijnhandel Sissingh*, ca. 1924, houtsnede, 24 x 16,1 cm 2005.0148 Menukaart, 1925, houtsnede, 25,3 x 19,2 cm (beeldmaat) 2005.0177

PRENTEN

Hereplein bij regen, 1930, ets, 17,8 x 15,2 cm 2005.0094 *De hoefsmederij op het Gedempte Kattendiep (links de steunbeer van het Pepergasthuis)*, ca. 1930, ets, 15 x 16,3 cm (beeldmaat) 2005.0095 *Buitenschepen bij de suikerfabriek aan het Hoendiep*, 1929 ets, 22 x 15 cm (beeldmaat) 2005.0096 *Zelfportret*, 1930, ets, 15 x 18,5 cm (beeldmaat) 2005.0106 *Alida Pott* (recto), *Oude vrouw op het Kattendiep* (verso), 1928-1930 ets, 23 x 18,5 cm 2005.0118 *Stadsgezicht met bochtige straat en voorbijgangers*, ca. 1930ets, 14,4 x 10,7 cm (beeldmaat)2005.0134 *Stilleven*, z.j. houtsnede, 12 x 12 cm (beeldmaat)2005.0143 *Portret van een vrouw in een stadsbeeld, en een vogel in de vlucht* (afdruk van blok 2005.0164), z.j., houtsnede, 10,5 x 9,7 cm (beeldmaat)2005.0180 *Kade*, 1930, ets, 10,9 x 14,3 (beeldmaat) (2 exemplaren)2005.0181a-b *Brug en omgeving met twee passanten*, z.j., ets, 17,3 x 14,5 cm (beeldmaat)2005.0182

SCHILDERIJEN

Zelfportret, 1932, olieverf op doek, 30,3 x 25,5 cm (dagmaat)2005.0015 *Kattendiep in de regen*, 1927, wasverf op doek, 48,2 x 48 cm (dagmaat)2005.0016 *Alida Pott*, 1927, olieverf op doek, 47,7 x 47,7 cm (dagmaat)2005.0017 *Bochtige straat met voorbijgangers in de regen* (recto), *Vormen* (verso)1927, wasverf op doek, 68 x 68 cm (dagmaat)2005.0019 *Roddel in de regen*, 1927, wasverf op doek, 73 x 73 cm (dagmaat)2005.0020 *People in the street*, 1926, olieverf op doek, 62,5 x 79,5 cm (dagmaat)2005.0021 *Deel van een erf, in landschap*, z.j., olieverf op doek, 34,7 x 33 cm (doekmaat)2005.0166 *Schepen in de sluis*, z.j., olieverf op hardboard, 31 x 43,3 cm (dagmaat)2005.0288 *Vader van de kunstenaar: Gijsbert Martens* (recto), *Badgasten in de duinen bij het strand* (verso), 1929, olieverf op doek, 78 x 60 cm (dagmaat)2005.0343 *Mansportret, zittende man in kostuum met sigaar*, z.j., olieverf op doek, 125 x 76

cm2005.0344

WERKEN OP PAPIER (TEKENINGEN, AQUARELLEN, GOUACHES)

Landschap met boerderij en twee figuren, 1930, krijt, 30 x 35,8 cm (dagmaat) 2005.0025 *Werkzaamheden na de sloop van de toenmalige Kroodersbrug (A-weg – Westerhaven)* ca. 1930, krijt, 32,1 x 48,5 cm 2005.0030 *Typen (voorstudie voor Café-scène)*, 1926, krijt, 50,2 x 32,7 cm 2005.0031 *Gijsbert Martens, vader van de schilder*, ca. 1931, krijt, 48,5 x 32,1 cm 2005.0032 *Alida Jantina Martens-Pot*, 1930, pen, 48,4 x 32,1 cm 2005.0033 *Westerhaven met op de voorgrond de Kroodersbrug*, 1930, krijt, 32 x 48,4 cm 2005.0034 *Tjalk met deklust, Hoendiep?*, 1929, krijt, 62 x 48,7 cm 2005.0035

GRONINGER MUSEUM I JAARVERSLAG 2005

Zee, binnenhaven Scheveningen, 1930, krijt, 32,1 x 48,2 cm 2005.0036 *Boerderij in glooiend landschap, Glimmen*, z.j., krijt, 39 x 32 cm 2005.0037 *Kattendiep naar Steentilbrug*, 1930, pen, gewassen, 30,8 x 46 cm (dagmaat) 2005.0038 *Gestileerd winters landschap met boerderij*, ca. 1920, pen, 34,8 x 25,5 cm 2005.0039 *Schetsontwerp Kussen*, 1922, potlood, krijt, aquarel, 61 x 48,7 cm 2005.0040 *Terug van het strand, Zandvoort*, 1927, potlood, aquarel, 34,6 x 26,2 cm 2005.0052 *Stel op straat*, z.j., krijt, 50,2 x 32,9 cm 2005.0056 *Meisje met kindervagen*, z.j., aquarel, 24 x 14 cm 2005.0063 *Regen in Berlijn*, 1930, krijt, 30,8 x 24,7 cm 2005.0066 *TT races Assen*, ca. 1930, potlood, krijt, 23 x 31,5 cm 2005.0067 *Westersingel gezien vanaf de Westerkade*, 1929, krijt, 31,4 x 22,7 cm 2005.0068 *Herman Poort*, ca. 1926, grafietstift, 25 x 21,8 cm 2005.0069 *Ontwerp voor een Volkenbondgebouw te Genève*, 1926, potlood, 21,7 x 25,1 cm 2005.0070 *Ontwerp*, 1925, krijt, aquarel, 102 x 100,5 cm 2005.0097 *Kattendiep, in westelijke richting*, 1932, vulpen, 14,5 x 23,7 cm 2005.0103 *Verkoop kerstbomen op de Vismarkt in de regen*, dec. 1930, krijt, 17,5 x 23 cm 2005.0104 *Variété: rolschaatsende meisjes*, ca. 1930, potlood, vetkrijt, 31,4 x 23,2 cm 2005.0120 *Kattendiep met Two seater*, 1932, vulpen, 18,4 x 24,5 cm 2005.0121 *Stadsgezicht*, 1929, krijt, 31,4 x 22,6 cm 2005.0122 *Mondaine jonge vrouw (verso), Mondaine jonge vrouw (recto)*, ca. 1930, krijt, 22,9 x 18,5 cm 2005.0123 *Jong paar (recto), Figuur met bril (verso)*, ca. 1928, krijt, 23 x 18,6 cm 2005.0124 *TT races Assen: motorrijder met jonge vrouw*, 1926, potlood, aquarel, 25 x 16 cm 2005.0125 *Revue-cabaret: danseressen, orkest en publiek*, 1927, potlood, 16 x 20,2 cm 2005.0126 *Tyzeman (Thijs, zoon van Martens en Pott)*, dec. 1930, krijt, 19,5 x 13,5 cm 2005.0129 *Interieur van de woning van het echtpaar Martens-Pott*, 1930-1932, krijt, 13,5 x 19,5 cm 2005.0130

Zingend oud vrouwtje met zwarte hoed, 1930-1932, krijt, 19,5 x 13,5 cm 2005.0131 *Heer en dame in café-restaurant*, 1930-1932, vulpen, 13,5 x 19,6 cm 2005.0132 *Echtpaar met dochters in café-restaurant*, 1927, grafietstift, 16 x 20,1 cm 2005.0133 *Vanuit de Donkersgang gezien naar de Oosterstraat*, z.j., aquarel, 22,5 x 15,5 cm 2005.0135 *De Westersingel gezien vanaf de Westerkade*, ca. 1929, pen, 20 x 15 cm 2005.0136 *Schuitendiep gezien naar Steentilbrug*, 1926, vulpen, penseel, 16,4 x 20,5 cm Voorstudie voor schilderij (benzinewasverf, 62 x 77 cm). 2005.0137 *De clown Max August, met Garibaldi-hoed*, 1927, grafietstift, 20,1 x 16 cm 2005.0138 *Clown*, 1927, grafietstift, 20,1 x 16 cm 2005.0139 *Twee olifanten*, z.j., pen, 13,3 x 18 cm 2005.0140 *Olifant in de piste*, z.j., pen, gewassen, 18 x 13,3 cm 2005.0141 *Trapezeartisten*, z.j., pen, gewassen, 13,3 x 18 cm 2005.0142 *Toeschouwers op straat*, 1927, grafietstift, 16,1 x 20,1 cm 2005.0149 *Mondaine jonge vrouw met gitaarspeler (voorstudie voor 'Bene-luxe'-schilderij)*, 1946, potlood, 22,8 x 13,9 cm Voorstudie voor olieverfschilderij, 30 x 40 cm, 1946. De gitaarspeler is geïnspireerd op Jan Hooft, toen-maals kunstsmid te Groningen. Een van de schilderijen met mondaine typen uit die tijd, door Martens spottend genoemd de Bene-luxe serie. 2005.0150 *Man staande naast lantaarnpaal*, 1932, vulpen, 24 x 14,3 cm 2005.0151 *Oud dametje met fluwelen beugeltas (voorstudie voor Thé dansant)*, 1927, grafietstift, 20 x 15,2 cm 2005.0152 *Een 'handelsreiziger' maakt enige aantekeningen*, 1927, grafietstift, 20,1 x 15,5 cm 2005.0153 *Forse man lopend op straat*, 1926-1930, grafietstift, 20,1 x 16,1 cm 2005.0154 *Gearmd staande vrouwen, van achteren gezien*, 1927, grafietstift, 20,2 x 13,5 cm 2005.0155 *Drie voorstudies voor de aquarel Nonnen aan het strand*, 1927, potlood, grafietstift, ca. 20,5 x 15 cm per tek. 2005.0157a-c *Map 13*, z.j., potlood, grafietstift, 20 x 16,5 cm Schriftje met schetsen, 34 bladen. 2005.0165 *Kat en hond*, z.j., potlood, penseel, 71 x 73 cm 2005.0219 *Vier tekeningen*, in of na 1921, pen, penseel, ca. 9,5 x 12 cm per tek. 2005.0220a-d

GRONINGER MUSEUM I JAARVERSLAG 2005

Vijf tekeningen, in of na 1921, pen, diverse afmetingen 2005.0221a-e *Vrouw met hoofddekseel*, 1911, pen, 17 x 11 cm 2005.0223 *Portretstudie Hr. Ongerling*, in of na 1921, pen, 11,8 x 9 cm 2005.0224 *Zeven schetsen*, z.j., grafietstift, diverse afmetingen 2005.0225a-f *Stalstraatje of "de Koele" aan de Grote Markt: Bierklanten in de bierzaak van G.*

Martens?, in of na 1921, grafietstift, 9 x 11,8 cm 2005.0226 *Vijf tekeningen*, z.j., potlood, pen, krijt, penseel, aquarel, diverse afmetingen 2005.0227a-e *Picnic-scène in landschap met sloot*, z.j., pen, gewassen, 28,7 x 20,1 cm 2005.0231 *Ontwerp*, 1928, pen, 78,5 x 131,5 cm 2005.0234 *Zes tekeningen*, z.j., potlood, grafietstift, krijt, penseel, diverse afmetingen 2005.0238a-f *Schets van modieuze dame met hoed*, z.j., krijt, 18,5 x 13,3 cm 2005.0240 *Zelfportretje*, z.j., pen, penseel, 20,5 x 13,5 cm 2005.0241 *TT races Assen*, 1928, potlood, 19,5 x 15 cm. Voorstudie met kleuraanwijzingen. 2005.0243 *Stadsgezicht*, 1930, krijt, 32,2 x 36 cm 2005.0250 *Zonder titel*, z.j., gouache, 175 x 163 cm Grote kleurige schildering op halftransparant papier, doet denken aan gestileerde plant- en bloemmotieven. 2005.0254 *Hanny Hazenberg-..., echtgenote van pianist Roel Hazenberg*, ca. 1935 krijt, 48,3 x 32 cm 2005.0258 *Landschap*, z.j., potlood, krijt, aquarel, 19 x 27 cm 2005.0289 *Zelfportret*, 1931, krijt, 19,5 x 13,5 cm 2005.0290

ALIDA POTT (1888-1931)

GRAFISCHE VORMGEVING

Affiche voor lezing De Ploeg door Piet van Staudl 28 januari, z.j. krijt, verf, 86,5 x 59,5 cm 2005.0098 *Affiche voor lezing De Ploeg door Just Havelaar 19 maart*, z.j. potlood, krijt, aquarel, 94,5 x 73,5 cm 2005.0099

PRENTEN

Boerderij met geboomte gelegen aan een water, z.j. ets, 8,7 x 11,6 cm (beeldmaat) 2005.0107

Boerderij met geboomte, z.j., ets, 10,2 x 20 cm (beeldmaat)

2005.0108

SCHILDERIJEN

Blauwborgje, slagschaduw, ca. 1920, olieverf op hardboard, 29,7 x 28,7 cm 2005.0022 *Boomgaard Blauwborgje*, ca.

1920, olieverf op hardboard, 34,5 x 28,8 cm 2005.0023 *La poupée abandonnée: Stilleven met poppen en schedel (Vanitasmotief)*, z.j. olie op doek, 38,7 x 49,3 cm 2005.0024

VORMGEVING

Beschilde houten brochures (8 stuks), z.j., 3 diameters: 5,1, 7 en 3,9 cm 2005.0245a-h Beschilde houten eierdopje,

z.j., 6,5 x 4,1 x 3,7 cm 2005.0246 Beschilde houten objectje: gesp, z.j., 1,3 x 3,9 x 14,1 cm 2005.0247 Beschilde

houten objectjes in de vorm van een kat: papierhouders (4 stuks), z.j., 11,5 x 2,6 x 8,7 cm 2005.0248a-d

WERKEN OP PAPIER (TEKENINGEN, AQUARELLEN, GOUACHES, COLLAGES)

Landschap Reitdiepsdijk / Blauwborgje met verwaaide bomen, ca. 1918 aquarel, 23,5 x 33,8 cm 2005.0026

Gestileerd vrouwenportret, ca. 1920-1927, grafiet, aquarel, 29,6 x 22,8 cm 2005.0027 *Meisje met grote ogen en*

strik in het haar, z.j., grafiet, 28,3 x 24,5 cm 2005.0028 *Portret van een vrouw*, z.j., aquarel, 33,7 x 23,5 cm 2005.0029

Portret: De Apache, z.j., krijt, 41,3 x 27,5 cm 2005.0042 *Mevr. L.G. Pott-Heikens*, moeder van de schilderes, z.j.

aquarel, 28 x 17,5 cm (dagmaat) 2005.0043 *Egbert Reitsma (recto), Herman Poort? (schets) (verso)*, ca. 1927 krijt,

49,5 x 40 cm 2005.0044 *Meisje met parasol*, 1920-1927, krijt, 53,5 x 2,8 cm 2005.0045 *Gestileerd landschap met*

boerderij en gele bomen, ca. 1918 aquarel, 24,5 x 31,6 cm 2005.0046 *Landschap, vermoedelijk langs de Drentse A,*

voor 1922, houtskool, 31,4 x 24,4 cm 2005.0047 *Landschap, sterk gestileerde bomen, langs de Drentse A?*, voor

1922 Potlood, krijt, 24,3 x 31,3 cm 2005.0048

GRONINGER MUSEUM | JAARVERSLAG 2005

Blauwborgje, gestileerde vruchtbomen, ca. 1918 houtskool, fixatief, 31,7 x 24,7 cm 2005.0049 *Pot met bloemen op*

tafelkleed, z.j. potlood, krijt, aquarel, 46,2 x 34,6 cm (dagmaat) 2005.0050 *Ontwerp handwerk (achtergrond portret*

Max Tetzner en stilleven La poupée abandonné), z.j., potlood, 53 x 49,5 cm 2005.0051 *Weggetje met schuur en*

heuvels, z.j., aquarel, 31,2 x 23,5 cm 2005.0053 *Hooiberg en bomen*, z.j., aquarel, 30 x 22,6 cm 2005.0054 *Meisje met*

lang rood haar en groene strik, ca. 1925, aquarel, 35,7 x 27,4 cm 2005.0055 *Portret jonge vrouw*, z.j., aquarel, 31,3 x

24,5 cm 2005.0057 *Landschap met boerenschuur*, ca. 1924, aquarel, 31,4 x 24,4 cm 2005.0058 *Het blauw-groene*

meisje, z.j., aquarel, 30,5 x 23,6 cm 2005.0059 *Vrouw schuin van boven*, z.j., aquarel, 46 x 38 cm 2005.0060

Boerenschuur en bomen, z.j., aquarel, 31,3 x 24 cm 2005.0061 *Landschap*, ca. 1924, aquarel, 31,4 x 24,2 cm

2005.0062 *Portret van een meisje*, ca. 1925, aquarel, 23,2 x 18 cm 2005.0064 *Portret van een vrouw*, z.j., aquarel,

28,6 x 20,5 cm 2005.0065 (toeschrijving) *Muzikanten en toeschouwers in café-restaurant?*, z.j., krijt, 19,5 x 25,6 cm

2005.0072 *George Martens slapend in een stoel*, ca. 1925, pen, 29 x 32,2 cm 2005.0073 *De lijstenmaker Sibbele Ongerling*, ca. 1923, potlood, 27,4 x 20 cm (dagmaat) 2005.0074 *Wijd landschap met zandafgraving*, z.j., aquarel, 21,5 x 27,8 cm 2005.0075 *Een door Pott gemaakte kralenpop met beschilderd gezicht*, z.j. krijt, 32 x 22,5 cm 2005.0076 *Leptosome jonge gymnast met torenschedel*, z.j., pen, 30,1 x 22,5 cm 2005.0078 *Gestileerde orchidee en grassen*, z.j., aquarel, 31,4 x 24 cm 2005.0079 *Pad langs het Blauwbörgje*, ca. 1918, potlood, 31,4 x 24,2 cm 2005.0089 *Schuitendiep en Steentilbrug bij regen*, 1922-1931, pen, penseel, 30 x 21,5 cm 2005.0090 *Geglazuurde aarden pot met twee oren*, 1922, aquarel, 21,4 x 26 cm (dagmaat) 2005.0091 *Bloemstilleven*, z.j., aquarel, 20,5 x 28,8 cm 2005.0092 *Bosbeek onder hoog geboomte*, z.j., aquarel, 20,4 x 24,7 cm 2005.0093 *Voormalige Joodse begraafplaats te Groningen*, ca. 1913, krijt, 18,9 x 14,7 cm 2005.0102 *Modern stadsbeeld*, ca. 1923, collage, 17,5 x 16 cm 2005.0105 *Verwaaide bomen in een glooiend veld*, z.j., krijt, 11,4 x 15 cm 2005.0109 *Het Blauwbörgje aan de Reitdiepsdijk*, 1920, potlood, 15 x 11,4 cm 2005.0110 *Boerderij in weideland met wit hek*, in of na 1916, aquarel, 12 x 17 cm 2005.0111 *Landschap (Hoornsedijk?)*, ca. 1914, aquarel, 6,9 x 13,9 cm 2005.0112 *Brokkelig gestileerd portret*, voor 1921, potlood, 25,8 x 19,5 cm 2005.0113 *Herman Poort (karikatuur)*, ca. 1926-1927, pen, 12,5 x 14,3 cm 2005.0115 *Onbekende vrouw*, z.j., potlood, 25,5 x 20,3 cm 2005.0116 *Slapende baby (recto)*, *Studies slapende baby (verso)*, febr. 1917 potlood, 24,8 x 20,5 cm 2005.0117 *Biljartzaal in café-restaurant*, ca. 1913, krijt, 22,5 x 15,3 cm 2005.0119 *Sneeuwkerstakken in een kristallen vaas*, z.j., potlood, 12,6 x 19,2 cm 2005.0127 (toeschrijving) *George Martens slapend*, z.j., krijt, 19,5 x 13,5 cm 2005.0128 *Gestileerde vrouwfiguren en opgaande zon*, z.j. potlood, aquarel, 23,8 x 17,7 cm 2005.0144 *Ontwerp voor handwerk of wandkleed (recto)*, *Een tekst van George Martens (verso)* z.j., potlood, 26 x 17,5 cm 2005.0145 *Jongen met pet*, z.j., aquarel, 27 x 23,5 cm 2005.0183 *Drie tekeningen en een aquarel*, z.j., potlood, aquarel, diverse afmetingen 2005.0233a-d *Toehoorders bij een muziekuivoering*, in of na 1921, pen, 11,8 x 9 cm 2005.0235 *Schetsboek*, z.j., potlood, houtskool, aquarel, 22,5 x 31 cm 2005.0236 *Voorstudie gezicht jonge vrouw*, ca. 1918, potlood, 30,3 x 22,6 cm 2005.0237 *Dansende figuren en vogels*, ca. 1923, collage, 25,3 x 21,9 cm 2005.0239 *Boomgaard met gestileerde bomen*, ca. 1918, potlood, 14,7 x 18,5 cm 2005.0291

GRONINGER MUSEUM | JAARVERSLAG 2005

Duinplas, ca. 1919, potlood, 11,3 x 15,3 cm
2005.0292

MARTENS OF POTT:

Ontwerp voor schoorsteenmantelkleed, z.j., potlood, 24,7 x 32,4 cm
2005.0077

Ontwerp voor affiche: Jury-vrije tentoonstelling De Ploeg, in Pictura en Groninger Museum, 13 tot 28-3-1921, 1921, potlood op papier, 24,7 x 16 cm 2005.0259 *Ontwerp voor advertentie: Klaassen's Koek*, in of na 1921 potlood op papier, 12,2 x 9,1 cm 2005.0260 *Wanddecoratie*, 1921-1927, verf op linnen, 37 x 137 cm Wandversieringsstrook met decoratiemotieven: paard en ruiter, fietser, wandelaar, stadswoningen e.a. 2005.0261 *Ontwerp voor advertentie: Elect Metal Polish*, in of na 1921 potlood op papier, 9 x 5 cm 2005.0264

PUBLIEKSACTIVITEITEN

In het jaar 2005 heeft de afdeling Publieksactiviteiten in totaal 15812 bezoekers gegenereerd. De publieksactiviteiten stonden vooral in het teken van de tentoonstellingen *In dienst van Diaghilev*, *Hussein Chalayan*, *Tussen Kirchner en Kandinsky*, en *Professor Van Giffen en het Geheim van de Wierden*.

TENTOONSTELLINGSOPENINGEN: 2000 BEZOEKERS

Van Kirchner tot Kandinsky - Duits Expressionisme uit Nederlandse musea, 1919-1964, was de eerste tentoonstelling in 2005 die officieel geopend werd. De opening bestond uit een inhoudelijke inleiding door Gregor Langfeld, gevolgd door het openingswoord van Jan Maarten Boll, voorzitter van Vereniging Rembrandt. De opening van de tentoonstelling Hussein Chalayan kende een 'persoonlijk' karakter door de medewerking van vrienden/relaties van de kunstenaar. Een inhoudelijk middagprogramma met internationale sprekers als Caroline Evans en Alex Bradley (voordrachten) en Suzy Menkes (tweegesprek met Hussein Chalayan) werd georganiseerd in samenwerking met en in Academie Minerva. Artiësten als het Bulgaarse gezelschap Bulgarka Quartet (Les Voix Bulgares) en DJ Erol Arkan uit

Londen verzorgden het muziekprogramma. Lichtkunstenaar Chris Levine was ingezet om met lichtsculpturen de opening 'aan te kleden' én de betrokkenheid van de sponsor Turquality te visualiseren. Het persoonlijke karakter van deze opening werd op passende wijze voortgezet in een besloten, intiem souper voor vrienden en relaties van de kunstenaar en van het Groninger Museum op een locatie in de stad. Voor de opening van de najaarstentoonstelling *Oog in Oog*, fotocollectie van het Groninger Museum is samenwerking gezocht met de gelijktijdige fotomanifestatie Noorderlicht in de Der Aa Kerk – openings-gasten waren op beide presentaties welkom. Frits Duparc, directeur van het Mauritshuis sprak de openingswoorden bij de tentoonstelling *Van Cuyp tot Rembrandt - de verzameling Cornelis Hofstede de Groot*. De opening van de wintertentoonstelling *Professor Van Giffen en het geheim van de wierden* was tevens de officiële aftrap van het eerste Groninger Forum (proef)project. Het belang van deze archeologisch-historische tentoonstelling en dat van het Groninger Forum werd kenbaar gemaakt in de toespraken van Burgemeester Jacques Wallage, en Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Medy van der Laan. De toespraken werden afgewisseld met toepas-selijke, op middeleeuwse muziekstukken gebaseerde, composities uitgevoerd door Super Librum. Om de aftrap van het eerste samenwerkingsproject van het Groninger Forum extra luister bij te zetten werd er voor direct betrokkenen een afsluitend diner verzorgd in het kerkje van Farnsum, een mooie historische locatie in de provincie. Het officiële programma was onderdeel van een openingsweekend: de dag na de officiële opening was tevens de eerste familiezon-dag met diverse familieactiviteiten. Veel relaties van het museum werden hiervoor uitgenodigd – kinderen hadden gratis toegang.

EVENEMENTEN: 1900 BEZOEKERS

Onder de noemer Diaghilev Events is bij de tentoonstelling *In dienst van Diaghilev* een uitgebreid activiteitenprogramma georganiseerd, waar mogelijk en wenselijk in samenwerking met diverse (culturele) instellingen in de stad. Het programma bestond o.a. uit lezingen, concerten en theatervoorstellingen, familievoorstellingen, literaire bijeenkomsten en een filmprogramma in Filmtheater Images. Aan dit pro-gramma werd meegewerkt door Rex Lawson, John Bowl, Princess Nina Lobanov-Rostovsky, Sarah Woodcock, Sjeng Scheijen, Lika Smirnova, 't Barre Land Jard van Nes en Susan Manoff, studenten van het Noord Nederlands Conservatorium e.v.a. De internationale lezingenreeks uit het activiteitenprogramma was tevens onderdeel van het meerdaagse Diaghilev Festival dat in januari is georganiseerd. Als opening van dit internationale festival is een bijzonder evenement georganiseerd, waarbij de gasten in Filmtheater Images, het stadhuis van Groningen en in het Grand Theatre een bijzonder programma konden bijwonen.

Naast het uitgebreide activiteitenprogramma Diaghilev Events werden in 2005 diverse andere activiteiten georganiseerd, zoals o.a. een 'Ploegdag' met allerlei activiteiten bij de tentoonstelling *Van Kirchner tot Kandinsky*, i.s.m. het televisieprogramma 'Kunstschatten' van TV Noord en het Goethe Instituut en een debat over 'kunst als morele vrijplaats' i.s.m. VU Podium; daarnaast was het Museum onderdeel van bestaande manifestaties zoals het door st. Prime en NNO georganiseerde Birtwistle Festival (openings-en concertlocatie) en fungeerde het als locatie voor de lezingenreeks 'Zo leuk is geschiedenis' in het kader van (het referendum over) het HIGG (Huis van Informatie en Geschiedenis Groningen). Voor en in samenwerking met de Vereniging Vrienden van het Groninger Museum zijn bij diverse ten-toonstellingen bezichtigings- en lezingavonden georganiseerd, met sprekers als Lex ter Braak, Titus Eliëns en Gregor Langfeld.

De tentoonstelling *Professor Van Giffen en het geheim van de wierden* was de kern van het eerste samenwerkingsproject van het Groninger Forum. Het museum, als initiator, heeft hiervoor samenwerking gezocht met partner- en participerende instellingen als het Noordelijk Scheepvaartmuseum, de Openbare Bibliotheek, Filmtheater Images, de Volksuniversiteit en de Groninger Archieven. Het resultaat van deze samenwerking is een uitgebreid activiteitenprogramma, diverse presentaties op locatie, een Groninger Forum Magazine, de Groninger Forum Website en de Groninger Forum Informatie zuil.

COMMERCIELE PUBLIEKSACTIVITEITEN: 11912 BEZOEKERS

In het jaar 2005 was het Groninger Museum 74 keer locatie voor een commerciële ontvangst, waaraan in totaal 4343 bezoekers hebben deelgenomen. De ontvangsten tonen dit jaar een opvallend kleiner aantal deelnemers per keer (gemiddeld 59 personen) en worden vooral georganiseerd door bedrijfsleven of overheid. Naast 'ontvangsten op maat' is er dit jaar redelijk tot goed gebruik gemaakt van de ontwikkelde stan-daardpakketten (vergaderarrangement; borrelarrangement). De begeleiding van de ontvangsten buiten openingsuren werd vanaf najaar 2005 deels uitgevoerd door (in te huren) floormanagers. In het najaar is onder de belangrijkste relaties van 2005 een tevredenheidsonderzoek onderzoek uitge-voerd. De conclusies uit dit onderzoek worden meegenomen in de beleidsplannen voor de komende jaren. Aan de rondleidingen en arrangementen tijdens openingsuren hebben in 2005 in totaal 7569 bezoekers deelgenomen. Er is dit jaar geen sprake van een duidelijk zichtbare piekperiode, de aanvragen waren vrij constant.

Ruim een kwart van het totale aantal deelnemers is afkomstig uit het reguliere onderwijs. Bijna een derde van het totale aantal deelnemers maakte gebruik van een arrangement (rondleiding in combinatie met cateringmogelijkheden). Eind 2005 is een opzet ontwikkeld voor een tevredenheidsonderzoek onder rondleidingsgroepen. De eerste resultaten worden in 2006 verwacht.

INFORMATIEBALIES

De beschikbaarheid, en (de bewaking van de) kwaliteit van functioneren blijven in 2005 belangrijke aandachtspunten. Met alle (ca. 50) vrijwillige medewerkers zijn evaluatie- of functioneringsgesprekken gevoerd om de gang van zaken en het wederzijds functioneren te bespreken. In 2005 is de Cultuurbalie, de balie van VVV Groningen in de entreehal van het Museum, opgeheven, met als logisch gevolg dat alle algemeen toeristische vragen (weer) hun weg vinden naar de informatie-balie van het Museum.

PUBLIEKSREACTIES

In 2005 zijn er 138 reacties van het publiek ontvangen en beantwoord. *De tentoonstellingen In dienst van Diaghilev en Van Kirchner tot Kandinsky* hebben de meeste reacties opgeroepen (respectievelijk 32 en 17). Bijna de helft van alle reacties (60) waren niet rechtstreeks verbonden aan een tentoonstelling. Over het hele jaar genomen zijn de belangrijkste onderwerpen van de publieksreacties: de plaatsing van de bijschriften (39), de audiotour (17), de informatievoorziening (14) en de zitgelegenheid (10)

EDUCATIE EN PUBLIEKSINFORMATIE

PUBLIEKSINFORMATIE

In dit jaar verschenen museummagazines bij de tentoonstellingen *Hussein Chalayan*, *Oog in oog* en *Professor Van Giffen en het geheim van de wierden*, onder eindverantwoordelijkheid van de coördinator educatie. De redactieraad kwam drie keer bijeen. Audiotoers werden gemaakt bij *Hussein Chalayan* (Engelse versie door de kunstenaar zelf, en Nederlandse vertaling), *Van Kirchner tot Kandinsky*, *Oog in Oog*, *Van Cuyp tot Rembrandt* (met bijdragen van museumdocenten) en *Van Giffen*. De multimediatours via de handcomputer werden vanaf september niet meer aangeboden. De kindertour van deze handcomputers werd vervangen door Art trek: een door museumdocenten ontwikkeld project met riem, verrassingen en een kijkwijzer/kleurplaat. Bij de expositie over Van Giffen werd bovendien een speciale Van Giffen trek ontwikkeld, met uitklapkaart en 'prehistorische' riem met diverse attributen zoals runensteinjes. Voor de digitale nieuwsbrief werden inhoudelijke bijdragen geleverd.

VOORTGEZET ONDERWIJS

Het in 2004 gestarte ckv project Diaghilev werd met succes voortgezet. Het aanbod bestond uit work-shops beeldend, dans en muziek op scholen, begeleide bezoeken met kijkwijzers in het museum en een digitale lesbrieft met webzine en forum ter voorbereiding. De workshops op scholen werden verzorgd door studenten van het conservatorium, KCM, Academie Minerva en dansdocenten van balletschool Wanda Kuiper. De coördinatie en begeleiding was in handen van medewerkster Lotte Kleijssen en stagi-aire Marijn Dulfer (dans). De nieuwe disciplines, de contacten met studenten en hun opleidingen en met de cultuurcoördinatoren en leerkrachten op de scholen waren intensief en leerzaam. In het voorjaar deed Lotte Kleijssen onderzoek naar een nieuw aanbod in de periode winter 2005-6, waarvoor scholen zich voor de zomervakantie konden intekenen. Vanaf september werd de voorbereiding voor het Van Giffen project gestart, met workshops beeldend voor vmbo en havo/vwo; een voor de doelgroep spannende digitale lesbrieft; een speciaal door Minerva kunstenaars gemaakte dvd met animaties, een inleidende film in de workshops over archeologie volgens Hollywood en diverse kijkwijzers. Dit project werd verzorgd door Lotte Kleijssen; stagiair Evert Dagelet maakte de film. De voorbereiding van de studenten van Minerva die de workshops verzorgen begon in de eerste week van oktober. De workshops werden reeds vanaf half november, een maand voor de opening, aangeboden. De belangstelling was enorm. Op 21 december werd nog een docenteninformatiebijeenkomst gehouden voor scholen die zich nog niet hadden ingetekend of alleen geïnteresseerd waren in museumbezoek. De andere hoofd tentoonstellingen in 2005, *Hussein Chalayan* en *Oog in Oog* werden begeleid met een uitgebreide digitale lesbrieft; kijkwijzers voor vmbo en havo/vwo en docenteninformatiebijeenkomsten. Stagiaire Margriet Weis verzorgde de digitale lesbrieft bij *Hussein Chalayan*; stagiair Evert Dagelet werkte mee aan de digitale lesbrieft bij *Oog in Oog*. De docenteninformatiebijeenkomst voor *Oog in Oog* werd gehouden i.s.m. Noorderlicht, een week voor de opening van de tentoonstelling. Naast de tentoonstellingen werd voor het voortgezet onderwijs een structureel project ontwikkeld over het gebouw en fotografie, bestaande uit workshops op scholen, digitale lesbrieft, kijkwijzers en informatiebijeenkomsten. Zo werd het totale aanbod verbreed van archeologie tot eigentijdse kunst

en van tijdelijk beschikbaar tot vast. De goede ervaringen met het verkopen van pakketten aan scholen, het inzetten van studenten met intensieve begeleiding vanuit het museum en overleg met de opleidingen, heeft geleid tot een nieuw beleid. Elk schooljaar wordt een aanbod gedaan rond een tijdelijke tentoonstelling en een aanbod rond het gebouw. Er is differentiatie voor vmbo en voor havo/vwo. Het aanbod sluit aan bij verschillende disciplines van ckv. Academie Minerva levert jaarlijks studenten, die door het museum verder begeleid worden. Dit aanbod wordt verkocht aan scholen met het doel vaste jaarcontracten af te sluiten. In 2005 werden ook de bestaande projecten Artogather en Kunst in Bedrijf voor vmbo verder aangeboden en gebruikt. Daarnaast werd maatwerk geboden voor speciale verzoeken: rondom De Ploeg voor het Werkmancollege (brugklassen), het gebouw voor het Marnecollege, Bolsward, virtuele werelden (Active Worlds) voor het Praediniusgymnasium en een ontvangst voor studenten uit Hamburg en leerlingen van De Borgen, Leek met Italiaanse leerlingen (uitwisseling).

KINDEREN EN BASISONDERWIJS

Ook voor het basisonderwijs werden grote projecten ontwikkeld rondom Diaghilev en Van Giffen. Het succesvolle aanbod bij Diaghilev van workshops op school, met een afronding in de vorm van een totaaltheater, leverde het idee voor continuering bij Van Giffen. Ook basisscholen konden zich intekenen voor de zomervakantie; de workshop op scholen startten reeds voor aanvang van de tentoonstelling, vanaf half november. Deze workshops werden ontwikkeld door Pabostudenten, op basis van een concept van medewerkster Geertje de Groot en museumdocent Yoeri Meessen. De Pabostudenten werden voorts inhoudelijk voorbereid door de vaste museumdocenten. Geertje de Groot ontwikkelde verder vanaf september, met een subsidie van het Prins Bernardfonds, vaste workshops en een website over De Ploeg, in aansluiting op de twee ploegdroms. Het aanbod voor het basisonderwijs gaat daarmee bestaan uit een vast ploegproject (in het museum aangepast aan de actuele Ploeg-tentoonstelling) en een project bij een tijdelijke tentoonstelling, met workshops door Pabostudenten. Al deze pakketten worden verkocht aan scholen. De begeleidende programma's in het museum (rondleiding en kinderatelier) worden uitgevoerd door de museumdocenten. In 2005 ontwikkelde dit team ook programma's bij de tentoonstellingen *Hussein Chalayan*, *Van Kirchner tot Kandinsky*, *Oog in Oog* en *Professor Van Giffen en het geheim van de wierden* en zorgde voor een passende aankleding van het kinderatelier.

WORKSHOPS

In de loop van het jaar werden diverse workshops voor kinderen gegeven: dagworkshops over De Vuurvogel en Flamenco bij Diaghilev, dagworkshop Kleuren van de Ploeg en een workshop bij Chalayan. Op verzoek van de Stichting Kinderopvang Groningen werd een buitenschoolse cursus ontwikkeld en gegeven rondom Diaghilev, door museumdocenten Lysbeth Demmer en Tine Rinds. Arjo Passchier maakte een videodocumentaire over alle schoolprogramma's, workshops en de SKSG cursus. Marijn Dulfer verzorgde een boekje met verslagen en foto's van alle begeleiders. De museumdocenten verzorgden verder een open middag op de Ploegdag van 22 mei en een presentatie op de Noorderzon markt van 28 augustus. In augustus richtten zij de etalage van de Kinderboekenwinkel in. Op 30 december werd in het kader van het Kinderwinterfestival de voorstelling Hands up gehouden in het museum. Er werden bijdragen geleverd aan de familiezondagen rondom Van Giffen met open kinderatelier en workshops verzorgd door Keramiekatelier Krullebaar in kerstvakantie.

GRONINGER MUSEUM | JAARVERSLAG 2005

I.s.m. het Natuurmuseum werden 3 uitgaven verzorgd van de kinderkrant Flauwekul, die in een oplage van 15.000 exemplaren gratis verspreid wordt op basisscholen. De coördinator educatie verzorgde gastcolleges in Breda en Zutphen en was spreker op een internationaal symposium in het Guggenheim museum in Bilbao over eigentijdse kunst en educatie, gevolgd door een interview in El Pais. Zoals gebruikelijk verzorgde hij ook de instructierondleidingen voor medewerkers bij de nieuwe tentoonstellingen. De Avro maakte in mei opnames voor de Museumbende (uitgezonden in september) waaraan Geertje de Groot en de coördinator meewerkten.

De afdeling educatie ontving de CKV topper award 2005 voor de provincie Groningen. In het juryrapport werd het aantal gebruikte ckv vouchers geroemd en daarnaast het feit dat het museum zoveel verschil

lende scholen bereikte.

Basisonderwijs:	2020
Vmbo	3486
Havo:	1272
Havo-vwo:	1884

Vwo:	1323
Gymnasium:	394
Mbo:	1103
Hogeschool:	717
Universiteit:	232

Totaal aantal leerlingen in 2005: 12.431

INFORMATIECENTRUM

BIBLIOTHEEK

De in 2004 gestarte retrospectieve invoer van artikelen en de registratie van de oude collectie tijdschriften is in 2005 vervolgd. Aantal ingevoerde records 2005: 3.121. Totaal 43.802

BEELDARCHIEF

Marten de Leeuw is doorggegaan met het digitaal fotograferen van de werken op papier ten behoeve van registratie in Adlib Museum. Medewerkers van het museum (conservatoren, pr & marketing en educatie) en derden worden met grote regelmaat voorzien van digitale afbeeldingen. De afbeeldingen van de top-stukken uit de collectie worden in hoge resolutie op cd-rom of dvd bewaard. Het uitlenen en verkopen van grootbeelddia's wordt steeds meer vervangen door digitale afbeeldingen. Marten de Leeuw heeft de basisopleiding aan de Fotovakhschool te Apeldoorn afgerond en is gestart met vakopleiding aan hetzelfde instituut.

COLLECTIEREGISTRATIE

Dit verslagjaar is voortgegaan met de uitgebreide invoer van objectgegevens in het collectieregistratie-systeem. Alle beschikbare gegevens worden gecontroleerd en ingevoerd. Het aantal ingevoerde objecten is daardoor lager dan voorgaande jaren. Aantal ingevoerde objecten: 2.397. Totaal 28.689

DIGITALE INFORMATIEVOORZIENING

De vernieuwde website van het Groninger Museum heeft opnieuw meer bezoekers getrokken dan voorgaande jaren. De verbeterde toegankelijkheid en publieksvriendelijkheid hebben hun vruchten afgeworpen. Het aantal bezoekers is met meer dan 150% gestegen. De bezoekers bekijken bijna 9 pagina's per visit. Door steeds meer diensten via de site aan te bieden proberen we meer bezoekers te trekken en bovendien langer op de site te houden. De efficiency wordt mede hierdoor vergroot. De in het vorige verslagjaar aangekondigde aanpassing van het uiterlijk van de site, aan de nieuwe huisstijl, is door drukke werkzaamheden uitgesteld tot 2006. Het gemiddelde aantal visits per dag 842,75. Totaal aantal bezoekers 307.203. Het gemiddelde aantal pageviews per dag 7529,83. Totaal aantal pageviews 2.748.979. Bij de tentoonstellingen Hussein Chalayan is een website's/cd-rom's gemaakt. De computers waren zoals gebruikelijk de hele dag bezet.

Het informatiecentrum heeft een bijdrage geleverd aan de virtuele herrijzenis van de Taco Mesdagzalen uit het oude Groninger Museum op het webmuseum Mesdag van Calcar www.mesdagvancalcar.nl. In de loop van 2006 zijn de zalen en kunstwerken op deze site te bekijken.

In samenwerking met WisdomTMLC is voor studenten van de faculteit Management en Informatica van de Hogeschool Drenthe een college gegeven over het ontwikkelingsproces van de website van het Groninger Museum.

PLOEGDOCUMENTATIECENTRUM OF PLOEGARCHIEF VAN HET GRONINGER MUSEUM EN HET WERKMAN ARCHIEF

Het Ploegarchief werd in 2005 onder andere verrijkt met een brief en een briefkaart van Jan Wiegers uit respectievelijk 1920 en 1945. De aan George Martens gerichte brief bevat geen belangwekkende kunst-historische informatie maar vormt desalniettemin een uniek document, omdat het de enige bewaard gebleven brief is die Wiegers vanuit Frauenkirch aan een mede-Ploeglid schreef. Het document werd geschonken door Rob Martens, de oudste zoon van de kunstenaar. De kort na de bevrijding geschreven briefkaart is gericht aan Jet Schillhorn en refereert onder meer aan de dood van Hendrik Werkman. De briefkaart werd geschonken door mevrouw Anjet Bos-Boon. Grafisch kunstenaar Ben Joosten schonk het museum onder andere een door hem ontworpen bronzen plaquette met een gedicht van Hendrik Werkman. De plaquette werd vervaardigd ter gelegenheid van het Werkmanjaar in 1995.

In 2005 ontving het Ploegarchief documentatiemateriaal van mevr. A. Bos-Boon, R.G.E.G. Martens, Stichting 3 Gebroeders & Cie, familie Alkema Leiden, Willem Strooboscher, Richard ter Borg, Lambert Hermkens, Halbo Kool, Wim Koops, Ben Joosten (o.a. door hem ontworpen bronzen plaquette met gedicht van Werkman), G.F. Hepkema, Dick Leutscher en materiaal afkomstig uit de nalatenschap van Thijs Martens en Annemarie Martens-Bonnema.

Het Werkman Archief ontving schenkingen van Wil de Graaf en Lyde de Graaf-Van Leeuwen, Willem Strooboscher en Ben Joosten.

PR / MARKETING

BEZOEKERSAANTAL 185.000

Het Groninger Museum telt 185.000 bezoekers in 2005. Dit succes is voornamelijk te danken aan de programmering van de tentoonstellingen met nationale en internationale onderwerpen met daarbij de educatieve en activiteiten programma's. De best bezochte tentoonstellingen waren: *In dienst van Diaghilev* met 90.000 bezoekers en *Hussein Chalayan* met 64.000 bezoekers. De tentoonstelling van *Kirchner tot Kandinsky* was in dezelfde periode te bezichtigen als de expositie van Chalayan. De foto-grafietentoonstelling *Oog in Oog. De fotocollectie van het Groninger Museum* werd door 31.200 bezoekers bezocht. De media besteedde veel aandacht aan de tentoonstellingen *In Dienst van Diaghilev* en *Hussein Chalayan*. Het jaar werd afgesloten met de opening van de tentoonstelling *Professor Van Giffen en het geheim van de wierden*.

GRONINGER MUSEUM | JAARVERSLAG 2005

IN DIENST VAN DIAGHILEV

Niet eerder is er zoveel free publicity geweest voor een tentoonstelling in de media als bij deze tentoonstelling. Het leeuwendeel van het publiek raakt bekend met de tentoonstelling door middel van krant of tijdschrift. Vele kranten (423 keer aandacht in een editie van een krant), magazines (90) maar ook televisie en radio dragen bij aan de bekendheid van de tentoonstelling (13 televisieprogramma's, waarvan 9 nationaal, 14 radioprogramma's waarvan 10 nationaal). Deze aandacht had ook te maken met het Diaghilev Festival dat gehouden werd van 25 tot en met 30 januari 2005. De tentoonstelling werd geopend met de opera *The Tsar's Bride* van Rimski Korsakov door Kirov en Valery Gergiev. Ter gelegenheid van de tentoonstelling heeft Idtv arts & documentaires en Avro Close-Up een documentaire uitgebracht: *Sergei Pavlolovich Diaghilev. De Russische jaren*. Tijdens het festival heeft Avro Klassiek televisie iedere avond een deel van de tentoonstelling uitgezonden. 10.000 Bezoekers hebben tijdens het *Diaghilev Festival* een bezoek gebracht aan het Groninger Museum.

Dankzij de financiële bijdrage van de Stichting Fondsbeheer Culturele Relatie Evenementen van de Gasunie is er veel extra betaalde reclame gevoerd: televisie-spots in de cultuurblokken, radiosspots op de nationale radio een advertentiecampaagne in de nationale dagbladen en abri's op de stations. De spots en posters vormden een effectief middel om het publiek te bereiken.

PUBLIEKSONDERZOEK BIJ IN DIENST VAN DIAGHILEV

Een groot aantal bezoekers (38,1 %) kwam uit Noord- en Zuid Holland of Utrecht. Het leeuwendeel van de bezoeker was jonger dan 55 jaar. Ruim 6 van de 10 bezoekers van het Groninger Museum combi-neerden het uitstapje met een bezoek aan de winkels en de horeca in de binnenstad. Opvallend tijdens deze expositie is het grote aandeel bezoekers (27%) dat in de gemeente Groningen overnachtte. Maar liefst één op de drie bezoekers bracht voor het eerst een bezoek aan het Groninger Museum. De tentoonstelling werd door het publiek beoordeeld met het cijfer 8.0.

ECONOMISCHE SPIN-OFF

Het aantal bezoekers aan de expositie bedroeg 90.000 bezoekers. De gemiddelde besteding was €47,57. Totale besteding was $90.000 \times €47,57 = €4.281.300,-$ Van alle bezoekers kwam 10 % uit de stad Groningen. Bij het bepalen van de spin-off wordt geen rekening gehouden met de bezoekers die uit de stad Groningen afkomstig zijn. De uiteindelijke economische spin-off wordt daarom als volgt berekend: $90\% \text{ van } €4.281.300 = €3.853.170,-$.

SPONSORING:

Dankzij steun en financiële steun zijn de volgende projecten tot stand gekomen: In dienst van Diaghilev: Stichting Fondsbeheer Culturele Relatie Evenementen Gasunie. Provincie en Gemeente Groningen Hussein Chalayan: Turquality. Tribe Art. Provincie en Gemeente Groningen.

MEDIA ALGEMEEN

Het Groninger Museum is met de tentoonstellingen *In dienst van Diaghilev*, *Hussein Chalayan* en *Van Kirchner tot Kandinsky* veel in de aandacht geweest. Ook andere onderwerpen kwamen aan bod zoals: berichten over het aanblijven van Kees van Twist als directeur, de nieuwe adjunct directeur Patty Wageman en het Groninger Forum. Tevens zijn er interviews met Kees van Twist verschenen in verschillende bladen onder andere *Groningen in Ontwikkeling*, *Entrepreneur*, *Vrij Nederland*, *HP/De Tijd*, *Money*, *NLStreets Magazine*, *Esta*, *Managementscope*. De nationale televisie besteedde aandacht aan het museum in de programma's *Museumbende* van de AVRO, *De wereld draait door* van TV 3 en *Samen Wonen* van RTL 4. Kees van Twist heeft regelmatig opgetreden voor de nationale en regionale radio en televisie. In totaal zijn er 45 persberichten geschreven.

PERSBIJEENKOMSTEN

De grote persbijeenkomsten in 2005 zijn georganiseerd rondom de exposities *Hussein Chalayan* en *OOG in OOG. De fotocollectie van het Groninger Museum* en *Professor Van Giffen en het geheim van de wierden*. Deze bijeenkomsten werden gemiddeld door 50 journalisten bezocht. Daarnaast is er een persbijeenkomst geweest over het meerjarig werkplan 2005-2009.

SAMENWERKINGSVERBANDEN

Tijdens en voor de tentoonstelling *In Dienst van Diaghilev* is er veel samengewerkt met andere organisaties en instellingen uit Groningen maar ook daarbuiten en het Diaghilev festival. Door de tentoonstelling *Oog in Oog* kwam een prachtige samenwerking tot stand tussen de pr/afdeling van het fotografiemuseum Foam in Amsterdam en de fotomanifestatie Noorderlicht in Groningen. Een bezoek aan het persbureau Karla Otto in Parijs heeft voor een unieke samenwerking gezorgd rondom de tentoonstelling Chalayan. Hierdoor werd het Groninger Museum uitgebreid genoemd in de vele internationale modebladen. Tevens heeft de afdeling pr/marketing plezierig samengewerkt met NAI uitgeverij Rotterdam die de catalogus heeft uitgegeven bij Chalayan.

EXTRA ACTIES

De vele kortingsacties zijn niet weg te denken uit de marketing van het Groninger Museum.

Vele acties in samenwerking met organisaties en instellingen uit Groningen in het kader van het Groninger Forum.

Deelname aan de uitmarkt in Amsterdam.

Deelname aan Reuvensdagen in Nijmegen.

Acties met Public Express Duitsland

Een lezersactie in de Volkskrant rondom het Pinksterblom festival in de provincie Groningen.

Een persreis langs de wierden ter gelegenheid van de tentoonstelling Professor Van Giffen in samenwerking met Marketing Groningen.

Het operationeel maken van een nieuw digitaal relatiebestand voor de media en nieuwsbrieflezers met daaraan gekoppeld de digitale vormgeving van persberichten, flyers en nieuwsbrieven in samenwerking met TMLC en Studio Rudo Menge.

Adviseren in pr/marketing aan organisatie Diaghilev Festival,

Dankzij de enorme inzet van Jakobien Groeneveld en de stagiaire Rixt Horstmann heeft de pr/marketing afdeling volop kunnen draaien in de eerste helft van 2005. In de tweede helft van 2005 heeft de pr-marketing afdeling het zonder marketeer moeten stellen, maar was er ondersteuning van de afdeling publieksactiviteiten en een enorme bijdrage van de stagiaire Jolien Kunst.

SOCIAAL JAARVERSLAG

ORGANISATIEONTWIKKELING EN WERKGELEGENHEID

VACATURES

In verband met de financiële ontwikkelingen is besloten om zeer selectief en alleen indien beslist noodzakelijk vacatures te

vervullen. Dit heeft in 2005 het volgende beeld gegeven. De door het vertrek van Eddy de Jonge ontstane vacature van adjunct-directeur is per 1 april 2005 vervuld met de benoeming van Patty Wageman. Voordien was zij onder meer conservator en producer in het Groninger Museum. De adjunct-directeur combineert deze functie voorlopig met die van conservator. Hierdoor kon een bezuiniging binnen de personeelsformatie worden gerealiseerd. Door het vertrek van Ingrid Rouffaer per 1 januari 2005 is de vacature van telefoniste / receptioniste ontstaan. Deze wordt sindsdien vervuld door Tineke van Cranenburgh. Met ingang van 1 maart 2005 is Margreet Eriks aangetrokken als directieassistent. Zij vervult deze func-

GRONINGER MUSEUM | JAARVERSLAG 2005

tie samen met Harma Rozema, die per dezelfde datum in deeltijd is gaan werken. Per 1 juli 2005 is Jakobien Groeneveld vertrokken als medewerker communicatie en marketing. Deze vacature is voorlopig niet vervuld in verband met bezuinigingen. Per 1 september 2005 is Carola Steenbergen benoemd in de tijdelijke functie van medewerker Collectiesom Marieke van Loenhout te vervangen in verband met haar zwangerschapsverlof. Marjolein Frima is eind augustus aangetrokken als tijdelijke medewerker voor de museumwinkel. Deze functie wordt ook vervuld door Iris Heikens, die per 1 december 2005 op tijdelijke basis is teruggekeerd ter vervanging van Leonie Spanjer, die het museum heeft verlaten per 1 december. Alma Burema vervult sinds beging mei de tijdelijke functie van projectassistent bij de afdeling Presentaties. Lotte Kleijssen is als tijdelijk projectassistent Educatie aangetrokken voor de ontwikkeling en uitvoering van workshops voor het onderwijs in het kader van het tentoonstellingsbeleid. Deze functie wordt ook, maar dan specifiek voor de workshops in het kader van de "Ploeg"-projecten door Geertje de Groot, vervuld.

WSW-, WIW EN WWB-BANEN

In 2005 is met de Dienst Sociale Werkvoorziening van de gemeente Groningen een zeer plezierige samenwerking ontstaan voor het plaatsen van WSW-werknemers bij de afdeling Beveiliging. Kandidaten doen via een detacheringcontract gedurende twee jaar ervaring op in het toezicht houden op bezoekers en de collectie en in het optreden als gastheer of gastvrouw van het Groninger Museum. Bij goed functioneren, kan een kandidaat de opleiding tot Beveiligers niveau 2 volgen. De kosten hiervan worden gedeeld door het Groninger Museum en de DSW.

De stijging van het aantal detacheringen in WSW-verband is vooral het gevolg van het vertrek van medewerkers in een WIW dienstverband. Het Groninger Museum heeft in 2005 afscheid moeten nemen van 14 zeer goed functionerende WIW-ers ten gevolge van gewijzigde wetgeving en subsidiëring. De dienst Sociale Zaken en Werk heeft de contracten met de desbetreffende medewerkers moeten beëindigen onafhankelijk van het feit of zij wel of niet een baan op de reguliere markt hadden gevonden.

De samenwerking met de Dienst Sociale Zaken en Werk wordt voortgezet via de instroom van nieuwe kandidaten in het kader van de Wet Werk en Bijstand (WWB). Deze nieuwe kandidaten doen gedurende korte tijd werkervaring op om daarmee een betere startpositie op de arbeidsmarkt te verwerven. Het Groninger Museum biedt ook deze ervaringsplaatsen vooral in de afdeling Beveiliging.

ID-BANEN

Het beleid met betrekking tot de tien ID-banen in het museum wordt uitgevoerd in overeenstemming met de in de Groninger gemeenteraad genomen besluiten over continuering dan wel afslanking. Vijf van deze banen zijn aangemerkt als reïntegratiebanen. De desbetreffende medewerkers zullen binnen drie jaar na 1 januari 2006 (dus uiterlijk 1 januari 2009) moeten uitstromen naar een functie buiten het museum op de reguliere arbeidsmarkt. Begin 2006 zullen onder aansturing van en in samenwerking met de Stichting WeerWerk de reïntegratietrajecten voor deze medewerkers worden gestart. De overige vijf ID-banen, de maatschappelijk gesubsidiëerde banen, zijn voorlopig veilig gesteld.

PERSONEELSBELEID

KINDEROPVANG

Met ingang van 1 januari 2005 voert het Groninger Museum de Regeling Kinderopvang uit volgens de gewijzigde wetgeving. Van deze vergoedingsregeling voor kinderopvang hebben zes medewerkers gebruik gemaakt voor acht kinderen.

OPLEIDINGEN

In totaal is aan opleidingsbudget € 15.500,- besteed aan onder andere de reguliere herhalingslessen EHBO en BHV (resp. 10 en 20 deelnemers), taallessen, coachingstrajecten, vakinhoudelijke trainingen, opleidingen beveiliging etc.

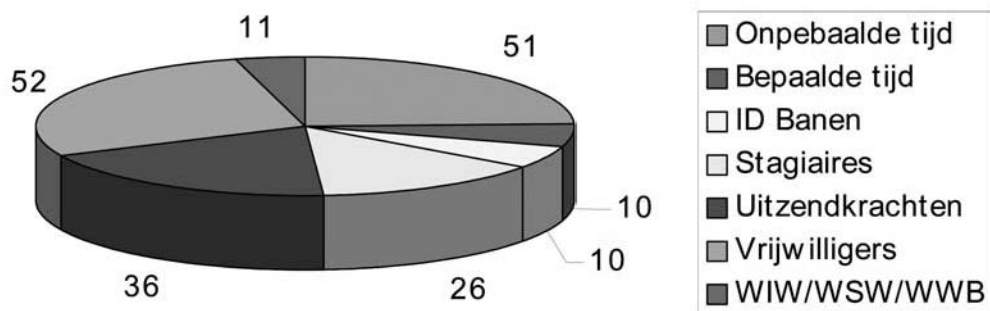
STAGEBELEID

De reeds meerdere jaren bestaande samenwerking met de opleidingsinstellingen in de stad Groningen en in de noordelijke regio is voortgezet. In totaal hebben 26 leerlingen en studenten aan een stageprogramma deelgenomen. De verdeling over de afdelingen naar aantallen en niveaus staat vermeld in grafiek nr. 4.

ZIEKTEVERZUIM

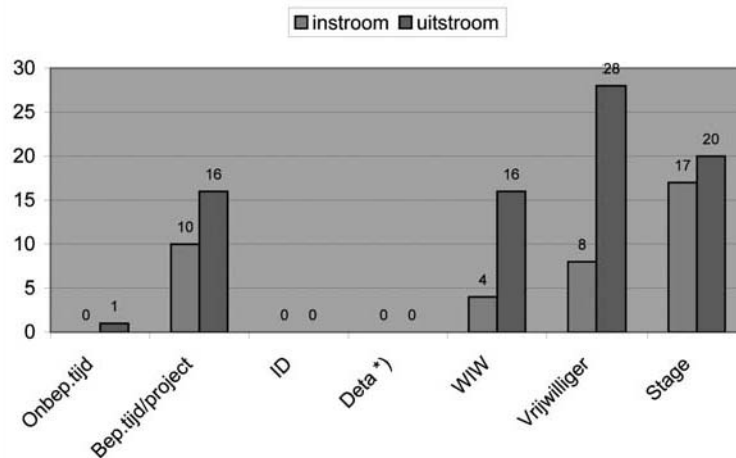
Het bruto ziekteverzuim is gestegen van 4% naar 5,6%. Gecorrigeerd voor zwangerschapsverlof (0,7%) bedraagt het netto verzuimpercentage 4,9%. Dat is nog altijd een zeer laag verzuimcijfer zoals blijkt uit grafiek nr. 5. Het is wel opvallend dat in de leeftijdsgroep van 55-64 zich voor het eerst in de tien jaar na de verzelfstandiging een relatief hoog percentage langdurig verzuim voordoet. Bij nader onderzoek blijkt het hoge aantal verzuimdagen terug te voeren tot zeer persoonlijke ziektesituaties. Er is geen sprake van functie of organisatie gerelateerd verzuim.

Groninger Museum Werknemers 2005



	Onbep.tijd	Bep.tijd/project	ID	Deta *)	WIW	Vrijwilliger	Stage
instroom	0	10	0	0	4	8	17
uitstroom	1	16	0	0	16	28	20

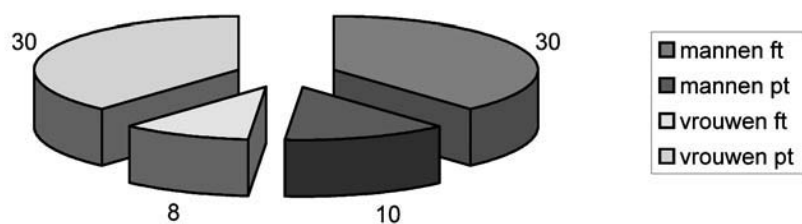
Instroom/Uitstroom Personeel



*) = gedetacheerd

mannen ft	30
mannen pt	10
vrouwen ft	8
vrouwen pt	30

verdeling m/v (incl. vast, project, ID, WIW en Deta)

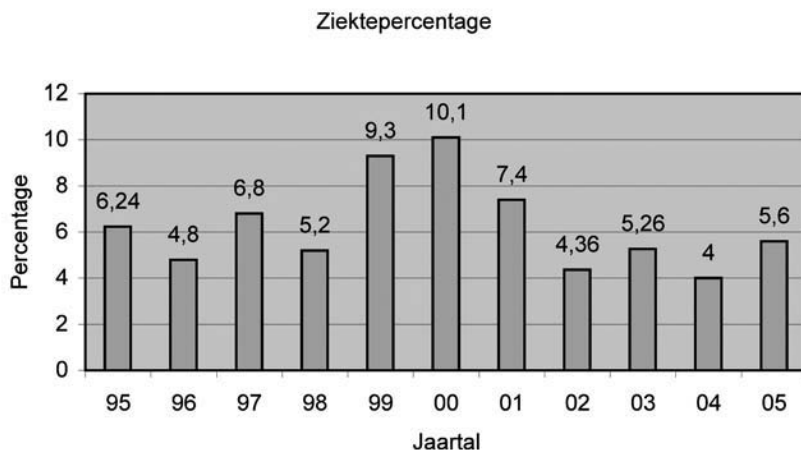


Overzicht aantal geplaatste stagiaires Groninger Museum 2005

Afdeling	MBO	HBO/ Universitair
Presentaties/Collecties		1
Publieksactiviteiten		3
Diaghilev		2
Educatie		1
Financiën		1
Communicatie/Marketing		1
P&O	1	1
Beveiliging	15	

Overzicht ziekteverzuim

	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04
Percentage	6,24	4,8	6,8	5,2	9,3	10,1	7,4	4,36	5,26	4



RAAD VAN TOEZICHT

PER 31 DECEMBER 2005

de heer O. von der Gablentz,
voorzitter mevrouw drs. H.

d'Ancona de heer prof.dr. D.E.H. de Boer de
heer drs. A.N. ter Braak de heer drs. J.C.
Houwert de heer mr. T.S. Plas de heer prof.
W. Velthoven

PERSONEEL

MEDEWERKERS PER 31
DECEMBER 2005

Dhr. Akcan, H.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)	(Publieksactiviteiten/Informatiecentrum)
Mw. Antonio-van Veen, J.	(Facilitaire Zaken/Kassa)	(Secretariaat)
Mw. Bakker, K.	(Publieksactiviteiten/Secretariaat)	(Museumwinkel)
Dhr. Boer, A.G.	(Facilitaire Zaken/Technische Dienst)	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Mw. Beer, J.	(Museumwinkel)	(Collecties)
Mw. Bonvanie, B.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Mw. Boo, A.S. de	(Publieksactiviteiten/Informatiecentrum)	(Facilitaire Zaken/Technische Dienst)
Dhr. Boonstra, T.	(Facilitaire Zaken/Technische dienst)	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Dhr. Bos, W.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)	(Publieksactiviteiten/Educatie)
Mw. Burema, A.R.	(Presentaties/Beeldende Kunst)	(Presentaties/Archeologie)
Mw. Cazemier, D.	(Facilitaire Zaken/Huishoudelijke Dienst)	(Publieksactiviteiten/Educatie)
Mw. Cranenburg,	(Secretariaat)	(Publieksactiviteiten/Informatiecentrum)
Mw. Cutaia, A.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)
Dhr. Dijk, J.H. van	(Collecties)	(Facilitaire Zaken/Kassa)
Mw. Dijkstra, H.J.	(Facilitaire Zaken/Beveiliging)	(Collecties)
Dhr. Dijkstra, K.M.	(Facilitaire Zaken/Huismeesters)	(Publieksactiviteiten/Informatiecentrum)

Mw. Legrom, MMw.
Marcis-Bakory, K.Dhr.
Martens, C.Mw.
Martijn, A.Mw. Meijs, S
van derMw. Mourik, I.
vanDhr. Nijborg,
E.Dhr. Noeken, J.Dhr.
Nooitgedagt, W.J.Mw.
Oosten, H.P.W.M.
vanDhr. Palmans,
R.Dhr. Pattiwael,
E.W.F.Mw. Postma,
G.Dhr. Raats, D.J.
Mw. Rongen, B.M.Mw.
Rozema-Woldhuis,
H.A.Mw. Rustebiel,
T.T.Dhr. Schenk,
R.Mw. Schumacher,
H.A.M.Mw. Selbach,
J.G.T.M.Dhr.
Sferrazza, D.Dhr.
Sinderen, K. vanMw.
Siwalette, L.Dhr.
Slagter, G.R.Dhr.
Snellaars, J.K.F.Mw.
Steenbergen, CDhr.
Steenbruggen, H.Mw.
Sterk, TDhr. Straten,
R. vanDhr. Twist, K.
vanMw. Topf-
Lamberts, B.A.J.Dhr.
Tuinstra, F.J.Dhr.
Vrieling, J.Mw.
Vrugteman, G.H.Mw.
Wageman, P.Dhr.
Waldmann, H.I.Mw.
Wilde, SDhr. Wilson,
M.Mw. Zijpp, S. van
derMw. Zwarts-
Westerhuis, H.Dhr.
Zwarts, P.J.Mw.
Bennema, F.A.Mw.
Boo, A.S. deMw.
Cingel, C. van derMw.
Diertens, M.Mw.
Dijkhuis, A.M.H.Mw.
Dreu, M. deMw.
Geboers, M.Mw.
Passchier, A.J.C.Dhr.

Pruiksma, G.Mw. Vecht, E. van
derMw. Weidema, S.J.Dhr.
Wichgers, J.M.
(Presentaties)(Facilitaire
Zaken/Huishoudelijke
dienst)(Collecties)(Facilitaire
Zaken/Garderobe)(Publieksacti
viteiten)(Facilitaire
Zaken/Garderobe)(Facilitaire
Zaken/Technische
dienst)(Facilitaire
Zaken/Beveiliging)(Collecties)(S
ecretariaat)(Publieksactiviteiten/
Informatiecentrum)(Personeel &
Organisatie)(Secretariaat)(Infor
matiecentrum)(Facilitaire
Zaken/Beveiliging)(Secretariaat
)
(Collecties)(Presentaties/Beeld
ende Kunst)(Personeel &
Organisatie)(Communicatie/Pub
lic Relations)(Facilitaire
Zaken/Huismeesters)(Informatie
centrum/Automatisering)(Facilit
aire
Zaken/Beveiliging)(Financiën)(A
utomatisering)(Collecties)(Prese
ntaties/Beeldende
Kunst)(Museumwinkel)(Facilitair
e
Zaken/Beveiliging)(Directie)(Se
cretariaat)(Financiën)(Facilitaire
Zaken,
Huismeesters)(Publieksactiviteit
en)(Directie)(Facilitaire
Zaken/Beveiliging)(Financiën)(P
resentaties/Inrichter)(Presentati
es/Beeldende Kunst)(Facilitaire
Zaken/Huishoudelijke
Dienst)(Facilitaire
Zaken/Huismeesters)(Publieksa
ctiviteiten/Rondleidingen)(Publi
eksactiviteiten/Rondleidingen)(
Publieksactiviteiten/Rondleiding
en)(Publieksactiviteiten/Rondlei
dingen)(Publieksactiviteiten/Ro
ndleidingen)(Publieksactiviteite
n/Rondleidingen)(Publieksactivit
eiten/Rondleidingen)(Publieksa
ctiviteiten/Rondleidingen)(Publi
eksactiviteiten/Rondleidingen)(

Publieksactiviteiten/Rondleidingen)(Publieksactiviteiten/Rondleiding

en)(Publieksactiviteiten/Rondleidingen)

	Dhr. Bos, A.A.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Broer, F.W.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Brinkgreve, W.H.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Broekema, E.W.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Caspers, G.M.H.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Dhr. Dilling, J.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Groothuis, H.J.M.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Heeg, C.G.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Dhr. Heeringa, N.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Hemmen, J. van	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Hendrikse-Ouwelaan, M.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Hendriksen, M.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Dhr. Hoek, K. van der	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Huisman, J.U.M.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Idema-Vissers, J.G.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Jansen, M.M.M.	(Presentaties)
	Mw. Japink, W.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Kiewiet, Y.G.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Kleijnsen, M.Y.C.	(Educatie)
	Mw. Kolk, N.A. van der	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Koster, B.E.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Kuipers, J.H.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Leemhuis, G.J.	(Collecties)
	Mw. Mensink-Staals, G.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Messel-Waiboer, J.A. van	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Wollerich, M.G.	Mw. Moerman, M.	(Publieksactiviteiten/Rondleidingen)
Mw. Cingel, C. van der	Mw. Muller, M.C.	(Educatie/Museumdocenten)
Mw. Cupédo, A.H.	Mw. Oosterbaan, N.	(Educatie/Museumdocenten)
Mw. Groot, G. W. de	Mw. Rode, A.M.J. de	(Educatie/Museumdocenten)
Mw. Holman, A.	Mw. Sanders, H.J.	(Educatie/Museumdocenten)
Mw. Janssens, B.E.	Mw. Schmidt-Zachner, W.C.	(Educatie/Museumdocenten)
Mw. Lier, G.J.	Mw. Sothorpe, M.J.	(Educatie/Museumdocenten)
Mw. Rinds, T.	Mw. Steurman, C.T.J.	(Educatie/Museumdocenten)
Dhr. Veen, J. van		(Educatie/Museumdocenten)
Mw. Veen, I.J. van der	Mw. Sijen-Neilaan, T.J.	(Educatie/Museumdocenten)
Dhr. Jonge, A.M. de	Mw. Smeth, W.A. de	(Educatie/diversen)
Mw. Poiesz, C.J.N.	Mw. Spanier, H.	(Educatie/diversen)
	Mw. Starreveld-Oom, M.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
	Mw. Tijdens, W.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
VRIJWILLIGERS		
Mw. Asselbergs, S.E.	Mw. Vries, A. de	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Bak, H.F.	Mw. Willemsen, G.H.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Beekhuis-Winter, W.	Dhr. Zijnenberg, H.F.	(Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Boer, A. de		(Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Boo-Huizenga, S.H.W. de		(Publieksactiviteiten/Infobalie)
Mw. Bolt, F		(Publieksactiviteiten/Infobalie)
		(Informatiecentrum)

PUBLICATIES

BOEKEN

Zijpp, S. van der (concept en samenst.); essays C. Evans, ... [et al.]; fotogr. C. Moore, M. Tomlison. -Hussein Chalayan. - Rotterdam; Groningen: NAI Uitgevers; Groninger Museum, 2005. - 192 p.: foto's. ISBN 90-5662-426-1

Steenbruggen, H. en D. Sijens (red. en samenst.). - Ploegjaarboek 2004. - Groningen: Groninger Museum; Stichting De Ploeg, 2005. - 108 p. : ill. - ISBN 90-5048-084-5

Martens, C. (coörd.); red. L. Pijl. - Van Cuyp tot Rembrandt: De verzameling Cornelis Hofstede de Groot. -Gent; Groningen: Groninger Museum; Snoeck, 2005. - 319 p. : ill. - ISBN 90-5349-591-6

Knol, E., A.C. Bardet en W. Prummel (red.) - Professor van Giffen en het geheim van de wierden. -Veendam; Groningen: Heveskes; Groninger Museum, 2005. - 224 p. : ill. - ISBN 90-782140-1-5

DVD◆S

Passchier, A.J.C. (opname en montage). - In de geest van Diaghilev: educatie Groninger Museum 2004-2005 [DVD]. - Groningen: Groninger Museum, 2005. - (70 min.)Groot, G., C. de Poel en D. Bloot. – Kleurrijk geploegd : een educatieve / interactieve cd-rom over kun-stenaarsvereniging ‘De Ploeg’. - Groningen: Groninger Museum, 2005.

ALMA BUREMA

Artikelen

A. Burema en H. Steenbruggen. - Jan Jordens en tijdgenoten – lyrisch abstracte kunst 1948-1962. - In: Groninger Museummagazine; jrg. 18, nr 3 (december 2005), p. 49-51.

A. Burema. - Sleepboten in de baan. - In: Ploeg Jaarboek 2004. - Groningen, 2005. - p. 39–43.

EGGE KNOL

Boek Knol, E., A.C. Bardet en W. Prummel (red.) - Professor van Giffen en het geheim van de wierden. -Veendam; Groningen: Heveskes; Groninger Museum, 2005. - 224 p. : ill. - ISBN 90-782140-1-5 Artikelen Knol, E. en R. Schillemans. - Adam Camerarius, een onbekende meester. – In: Kunst- en Antiekjournaal Galerij; Jrg. 10 nr 2 (2005), p. 10-11. Knol, E. en J.C. van der Wis. - Het Ommelander wapen op munt en penning.- In: De Beeldenaar; jrg 29 nr. 1 (2005), p. 30-39. Knol, E. - De kerk te Veendam in de Wildervanck In: Veenkoloniale Volksalmanak; jrg 17 (2005), p. 141-143. Knol, E. - Gold und Silber aus Marsum – karolingische Schatzfunde in den Niederlande- - In: Die Macht des Silbers, Karolingische Schätze im Norden / E. Wamers und M. Brandt (eds.). - Regensburg, 2005. -p.119-124. Knol, E. en A.C. Bardet. - Fremde im Frühmittelalter: Noord-Nederland. – In: Paleo-Aktueel; nr 14/15(2005), p.146-149. Knol, E. - De Kleine Heremietkreeft als hulp bij het verzamelen van trapgeveltjes (Oenopoa turrucula). – In: Spirula Correspondentieblad van de Nederlands Malacologische Vereniging; nr 343 (2005), p. 56-57. Knol, E. - Uithuizer heraldiek in de 18^{de} eeuw. – In: Groninger Museummagazine; jrg 18 nr. 1 (2005),

p. 45,46. Knol, E. en J. van der Wis. - De schat van de rijke weduwe Anna Knol. – In: De Beeldenaar; jrg 29 nr. 3 (2005), p. 121-128. Knol, E. - Karolingische wapengraven in Wadwerd (Gr.) en Hallum (Fr.). - In : Paleo-Aktueel; nr. 16 (2005),

p. 112-117.

Rekening Groninger Museum 2005

Omschrijving	Jaar rekening 2004	Jaar rekening 2005
<u>Algemene baten</u>		
800 Exploitatiesubsidies	3.593	3.593
820 Budgetsubsidie huur	442	442
830 Entregelden	730	825
840 Pachten	38	33
900 Diverse baten	341	72
<u>Totaal algemene baten</u>	<u>5.144</u>	<u>4.965</u>
<u>Algemene lasten</u>		
400 Personeelskosten	2.429	2.407
410 Afschrijving en contracten	477	531
420 Huisvesting	901	886
430 Algemene kosten	256	274
470 Marketing en communicatie	29	29
900 Diverse lasten	92	27
<u>Totaal algemene lasten</u>	<u>4.184</u>	<u>4.154</u>
<u>Saldo algemene baten minus algemene lasten</u>	<u>960</u>	<u>811</u>
<u>Activiteiten</u>		
440 Kosten collecties	287	414
850 -/- Omzet collecties	-6	-7
851 -/- Doelsubsidies collectie	-174	-306
<i>Netto kosten collecties</i>	<i>107</i>	<i>101</i>
450 Kosten presentaties	1.829	2.168
860 -/- Gegeneerde omzet presentaties	-991	-1.103
<i>Netto kosten presentaties</i>	<i>838</i>	<i>1.065</i>
460 Kosten publieksactiviteiten museaal	148	93
870 -/- Omzet publieksactiviteiten museaal	-66	-44
<i>Netto kosten PBA museaal</i>	<i>82</i>	<i>49</i>
460 Kosten publieksactiviteiten commercieel	261	187
870 -/- Omzet publieksactiviteiten commercieel	-348	-259
<i>Netto omzet PBA commercieel</i>	<i>-87</i>	<i>-72</i>
490 Kosten museumwinkel		461
890 -/- Omzet museumwinkel		-487
<i>Netto omzet museumwinkel</i>		<i>-26</i>
<u>Saldo netto kosten activiteiten</u>	<u>940</u>	<u>1.117</u>
<u>Saldo baten minus lasten</u>	<u>20</u>	<u>-306</u>

BALANS GRONINGER MUSEUM PER 31-12-2005			
<u>ACTIVA - bedragen x € 1.000</u>	Jaar rekening 2004	Jaar rekening 2005	Afwijking 2004 <> 2005
<u>Immateriële vaste activa</u>			
Bijdrage tweede fase bouw Groninger Museum	145	116	-29
<u>Financiële vaste activa</u>			
Lening U/G	142	16	-126
<u>Materiële vaste activa</u>			
Kunstschaten	PM	PM	
Investeringen	549	745	196
<u>Totaal vaste activa</u>	<u>836</u>	<u>877</u>	<u>41</u>
<u>Vlottende activa</u>			
Vorderingen	571	735	164
Overlopende activa	613	276	-337
Voorraad	21	188	167
Voorfinanciering projecten	539	460	-79
<u>Totaal vlottende activa</u>	<u>1.744</u>	<u>1.659</u>	<u>-85</u>
<u>Liquide Middelen</u>			
Kas, bank en giro	<u>158</u>	<u>78</u>	-80
<u>Totaal liquide middelen</u>	<u>158</u>	<u>78</u>	<u>-80</u>
TOTAAL ACTIVA	2.738	2.614	-124
<u>PASSIVA - bedragen x € 1.000</u>			
<u>Kapitaal</u>			
Stichtingskapitaal	0	0	0
Algemene reserve	-100	-80	20
Resultaat	<u>20</u>	<u>-306</u>	<u>-326</u>
<u>Aansprakelijk vermogen</u>	<u>-80</u>	<u>-386</u>	<u>-306</u>
<u>Vreemd vermogen</u>			
Lening aan GM	<u>1.185</u>	<u>1.096</u>	-89
<u>Totaal langlopende schulden</u>	<u>1.185</u>	<u>1.096</u>	<u>-89</u>
<u>Kortlopende schulden</u>			
Verplichtingen	1.401	1.698	297
Overlopende passiva	232	112	-120
<u>Totaal kortlopende schulden</u>	<u>1.633</u>	<u>1.810</u>	<u>177</u>
<u>Liquide Middelen</u>			
Kas, bank en giro		94	94
<u>Totaal liquide middelen</u>		<u>94</u>	<u>94</u>
TOTAAL PASSIVA	2.738	2.614	-124

– In: Professor Van Giffen en het geheim van de wierden / E. Knol, E. W. Prummel en A.C. Bardet (red.)-
Veendam; Groningen, 2005. - p. 34-49. Knol, E., 2005: Een ondernemende student. – In: Professor Van Giffen en het
geheim van de wierden/ E. Knol, E. W. Prummel en A.C. Bardet (red.). - Veendam; Groningen, 2005. - p. 50-63.

E. Knol. - Dr. A.E. van Giffen: voortvarend aan het werk. – In: Professor Van Giffen en het geheim van
dewierden / E. Knol, E. W. Prummel en A.C. Bardet (red.). - Veendam; Groningen, 2005. - p. 78-93 Vos, P. en E. Knol. -
Wierden ontstaan in een dynamisch getijdenlandschap. – In: Professor Van Giffen en het geheim van de wierden / E. Knol,
E. W. Prummel en A.C. Bardet (red.). - Veendam; Groningen, 2005. - p. 118-135. Knol, E. - Rijke en aantrekkelijke
kustlanden, Noord-Nederland in de vroege middeleeuwen. – In: Professor Van Giffen en het geheim van de wierden / E.
Knol, E. W. Prummel en A.C. Bardet (red.). - Veendam; Groningen, 2005. - p. 182-193. Knol, E. - Professor van Giffen
ontdekte het geheim van de In: Groninger Museummagazine; jrg 18 nr. 1 (2005), p. 4-7, 61 (Engelse vertaling), 62 (Duitse
vertaling). Knol, E. - Het geheim van de wierden. – In: Must; jrg 6 nr. 1 (2005), p. 80-81.

STEVEN KOLSTEREN

Artikelen Kolsteren, S. - The souls of Quik. - In: Lin Felton (Quik) 1958 New York. Paintings and Drawings 1983-2005:
Collection Henk and Leonie Pijnenburg. - Deurne 2004; p. 11-16. Kolsteren, S. - Memphis leeft. - In: Groninger
Museummagazine; jrg. 18, nr 1 (april 2005), p. 39-42. Kolsteren, S. - Kijkwijzers. - In: Groninger Museummagazine; jrg.
18, nr 1 (april 2005), p. 52. Kolsteren, S. - Wie was Cornelis Hofstede de Groot? - In: Groninger Museummagazine; jrg.
18, nr 2 (september 2005), p. 33. Kolsteren, S. - Het kennerschap van Hofstede de Groot. - In: Groninger
Museummagazine; jrg. 18, nr 2 (september 2005), p. 34-35. Kolsteren, S. en A. de Jonge. - De sporen van Professor van
Giffen : drie interviews. - In: Groninger Museummagazine; jrg. 18, nr 3 (december 2005), p. 13-19. Kolsteren, S. - Jupiter
van Ezinge en Juno van Krangeweer. - In: Groninger Museummagazine; jrg. 18, nr 3 (december 2005), p. 26-27. Kolsteren,
S. - Van Giffen geanimeerd. - In: Groninger Museummagazine; jrg. 18, nr 3 (december 2005),
p. 29-31.

CASPAR MARTENS

Boek Martens, C. (coörd.); red. L. Pijl. - Van Cuyt tot Rembrandt: De verzameling Cornelis Hofstede de Groot. - Gent;
Groningen: Groninger Museum; Snoeck, 2005. - 319 p. : ill. - ISBN 90-5349-591-6

RUUD SCHENK

Artikelen Schenk, R. - Maarten Baas: smoke. - In: Groninger Museummagazine; jrg. 18, nr 1 (april 2005), p. 43. Schenk, R.
- Oog in oog: De fotocollectie van het Groninger Museum. - In: Groninger Museummagazine; jrg. 18, nr 2 (september
2005), p. 7-11. Schenk, R. - Cornelis Hofstede de Groot: Eigenzinnig kunsthistoricus en verzamelaar. - In:
Groninger Museummagazine; jrg. 18, nr 2 (september 2005), p. 30-32. Schenk, R. - Foto's van Anuschka Blommers en
Niels Schumm op Mendini 1. - In: Groninger Museummagazine; jrg. 18, nr 3 (december 2005), p. 52-53.

HAN STEENBRUGGEN

Boeken Steenbruggen, H. en D. Sijens (samenst.). - Ploegjaarboek 2004. - Groningen : Groninger Museum, Stichting De
Ploeg, 2005. - 108 p. : ill. - ISBN 90 5048 084 5

GRONINGER MUSEUM | JAARVERSLAG 2005

Steenbruggen, H., H. van Harten-Boers en R. Huttenga. - F.H. Bach leermeester van De Ploeg. - Slochteren :
Fraeylemaborg, 2005. - 80 p. : ill. - ISBN 90 804846 3 6 Artikelen Steenbruggen, H. - Het gebruik van bijenwas door
schilders van de Ploeg: Een onderzoek. - In: Groninger Museummagazine; Jrg. 18, nr 1 (april 2005), p. 32-33
Steenbruggen, H. - De Ploeg - Aanwinsten en meer. - In: Groninger Museummagazine; jrg. 18, nr 2 (september 2005), p.
38-39 Steenbruggen, H. en A. Burema, Jan Jordens en tijdgenoten – Lyrisch abstracte kunst 1948-1962. - In: Groninger
Museummagazine; jrg. 18, nr 3 (september 2005), p. 49-51. Steenbruggen, H. - Study in Green. - In: Ruud van Empel,
Photo Work – Study in Green. – Bochum; 's Hertogenbosch, 2005. Steenbruggen, H. - Inleiding. - In: cat. tent. Colour
Matters – Abstracte Kunst. - Groningen: Kunstruimte 09, 2005. - p. 7-9 en 12-14. Steenbruggen, H. en D. Sijens. -
Kroniek. - In: Ploeg Jaarboek 2004. - Groningen, 2005. - p. 6-16 Steenbruggen, H. - Van den Berghe, Permeke, De Smet –
Drie Vlaamse expressionisten in het land van De Ploeg. – In: Ploeg Jaarboek 2004, Groningen, 2005, p. 17-24.
Steenbruggen, H. - Vrij laveren tussen schilderkunst, drukkunst, abstractie en figuratie. - In: Ploeg Jaarboek 2004. -
Groningen, 2005. - p. 54-68. Steenbruggen, H. - De receptie van De Ploeg, het modernisme in Groningen en de noodzaak
tot orde-ning. - Groningen, 2005. Steenbruggen, H. - Op zoek naar de schilder F.H. Bach. - In: F.H. Bach – leermeester
van De Ploeg.-Slochteren : Faeylemaborg, 2005. - p. 28-47

SUE-AN VAN DER ZIJPP

Boek Zijpp, S. van der (concept); essays C. Evans, ... [et al.] ; fotogr. C. Moore, M. Tomlison. - Hussein Chalayan. - Rotterdam; Groningen : NAI Uitgevers; Groninger Museum, 2005. - 192 p. : foto's. - ISBN 90-5662-426-1

VERENIGING VAN VRIENDEN VAN HET GRONINGER MUSEUM

INLEIDING

Er kan worden teruggezien op een actief en geslaagd verslagjaar met een afwisselend programma van verenigingactiviteiten. Dit kan mede toegeschreven worden aan de ondersteuning van de medewerkers van het museum bij de organisatie van de lezing- en (voor)bezoekingsavonden. Voor het deelnemen aan deze avonden bestaat een toenemende belangstelling.

BESTUUR

Het bestuur van de vereniging werd gedurende het verslagjaar gevormd door de volgende personen:

Mr.dr.s. C.W.A. Hendrikse	voorzitter
Mevr. Mr. G.R. van Baak - Klijnsma	vice-voorzitter
Mevr. J. de Vries – de Bruin	secretaris
J.J. Bijker	penningmeester
Mevr. Drs. I. Bos	lid, redactie Museummagazine
Prof.dr. J.M.M. Hermans	lid, " "
Mevr. Drs. E.A. Geers	lid
Mevr. G. Talsma	lid

Het bestuur vergaderde dit verslagjaar vijfmaal en een delegatie van het bestuur had driemaal overleg met de museumdirectie.

JAARVERGADERING

Op dinsdag 24 mei 2005 vond de ledenjaarvergadering plaats. Deze werd bijgewoond door 94 personen (inclusief bestuursleden). Tijdens deze vergadering werden de jaarstukken over 2004 goedgekeurd en het bestuur gedechargeerd voor het gevoerde beleid. De volgens rooster aftredende bestuursleden mevrouw Van Baak en de heer Hendrikse werden bij acclamatie herkozen. Besloten is de contributie voor 2005/2006 niet te verhogen. In de Kascommissie werd de aftredende mevrouw Bemboom opgevolgd door mevrouw Pier. Aan het einde van de vergadering werd ter kennismaking het woord gegeven aan mevrouw Wageman, die sinds 1 april 2005 de heer De Jonge als adjunct-directeur is opgevolgd. Zij stelde zichzelf voor en verschaftte tevens informatie over het Groninger Forum.

BIJDAGEN AAN HET MUSEUM

In 2005 is een bedrag van €27.500,- ter beschikking gesteld onder andere ten behoeve van aankopen voor de collectie van het Groninger Museum. Hiervan is €15.000,- gebruikt als bijdrage aan de aankoop van een schilderij van de zeventiende-eeuwse Groninger schilder J.J. de Stomme, €8.500,- als bijdrage aan verwerving van twee unieke outfits uit de collectie Panoramic van de hedendaagse modeontwerper Hussein Chalayan, en een bedrag van €4.000,- bestemd als bijdrage aan de totstandkoming van de catalogus. Het Groninger Museum was al in het bezit van drie evangelistenportretten van De Stomme. *Lucas* en *Johannes* waren in 1953 op een veiling in Londen gekocht; *Marcus* werd daar in 1995 aan toegevoegd, en nu is met de aankoop van *Mattheus* de serie eindelijk compleet! Uit de succesvolle tentoonstelling van Hussein Chalayan, werden een aantal outfits en installaties door het museum verworven. De twee outfits van Chalayan die met hulp van de VvGM zijn aangekocht, waren in de openingszaal van de tentoonstelling te zien. Het zijn raadselachtige kledingstukken van vilt en hout, die vragen oproepen omtrent de verschillende functies die kleding kan hebben, zoals het uitdrukken van de identiteit van de drager en het bieden van bescherming en verhulling.

(VOOR)BEZICHTIGING VAN NIEUWE EXPOSITIES EN LEZINGEN DOOR DE VERENIGING GEORGANISEERD

DIAGHILEV

Op 11 januari 2005 heeft Sjeng Scheijen, slavist en samensteller van de tentoonstelling *In dienst van Diaghilev*, een lezing gegeven. Na de lezing vond bezichtiging van de tentoonstelling plaats. Er namen 360 Vrienden deel aan deze avond.

DUETTEN

Op woensdag 16 en donderdag 17 februari 2005 heeft er een lezing-/bezichtigingsavond plaatsgevoonden op het hoofdkantoor van de N.V. Nederlandse Gasunie. De tentoonstelling bestond uit een fotoserie van Erik en Petra Hesmerg die de plaatsen en theaters toonde waar Diaghilev leefde en werkte. Liesbeth Grotenhuis (kunsthistoricus en curator van de kunstcommissie van Gasunie) heeft deze avonden een lezing gegeven. Na de lezing kon de tentoonstelling worden bezichtigd. De eerste avond werd door 130 Vrienden bezocht en de tweede door 120.

KERAMIEK VAN MING TOT MEMPHIS, EAST MEETS WEST

Op dinsdag 29 maart 2005 gaf gastconservator Titus M. Eliëns, hoofd collecties van het Gemeentemuseum Den Haag en hoogleraar Industriële vormgeving Rijksuniversiteit Leiden, een inleiding in het kader van de tentoonstelling *Keramiëk van Ming tot Memphis, East meets West*. In deze tentoonstelling werden eeuwenoude kaststellen, koffie-/theeserviezen en ander tafelgoed uit het Verre Oosten geconfronteerd met postmoderne, eind twintigste-eeuwse keramische objecten. Door een onorthodoxe presentatie van traditionele Oosterse en postmoderne keramiëk ontstonden verrassende combinaties in deze tentoonstelling. Na de lezing bezichtigden de Vrienden de tentoonstelling. Deze avond werd bezocht door 135 Vrienden.

GRONINGER MUSEUM | JAARVERSLAG 2005

HUSSEIN CHALAYAN, 10 JAAR WERK

Op dinsdag 19 april 2005 was er een lezings-/bezichtigingsavond georganiseerd in het kader van de tentoonstelling van de Turks-Cypriotische modeontwerper *Hussein Chalayan*. Sue-an van der Zijpp, conservator van het Groninger Museum, heeft voor de Vrienden de inleiding gegeven, waarna bezichtiging plaatsvond. Aan deze avond namen 75 Vrienden deel. De Vrienden konden de catalogus van Hussein Chalayan met 25% korting aanschaffen omdat de VVGM een financiële bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van de catalogus.

VAN KIRCHNER TOT KANDINSKY, DUIJS EXPRESSIONISME UIT NEDERLANDSE MUSEA

Aansluitend op de leden-/jaarvergadering op dinsdag 24 mei 2005 heeft kunsthistoricus Gregor Langfeld een lezing gegeven over de tentoonstelling *Van Kirchner tot Kandinsky, Duits Expressionisme uit Nederlandse Musea*. Deze tentoonstelling sloot aan op het door de spreker geschreven boek "Duitse kunst in Nederland. Verzamelen, tentoonstellen, kritieken 1919-1964". Deze uitvoerige publicatie is het resultaat van een meerjarig onderzoek waar ook het Groninger Museum bij betrokken was. Na de lezing werd de tentoonstelling bezichtigd. De lezing werd bijgewoond door 94 Vrienden.

OOG IN OOG

Op dinsdag 20 september 2005 gaf Ruud Schenk, conservator beeldende kunst van het Groninger Museum, een inleiding in het kader van de tentoonstelling *Oog in oog*. Na de lezing werd de tentoonstelling bekeken. Op deze avond waren 120 Vrienden aanwezig.

VAN CUYP TOT REMBRANDT

Op 12 november 2005 verzorgde Casper Martens, conservator collecties van het Groninger Museum, een lezing over de tentoonstelling *Van Cuyp tot Rembrandt*, waarna de tentoonstelling werd bezichtigd. Deze avond werd door 150

Vrienden bijgewoond.

EXCURSIE

Op 22 oktober 2005 is er een excursie georganiseerd naar het Museum Beelden aan Zee in Scheveningen en naar het Gemeentemuseum Den Haag. De tentoonstelling in het Museum Beelden aan Zee liet recent werk zien van zestien vooraanstaande Chinese avant-garde kunstenaars, die op bizarre, schrijnende of poëtische wijze de tegenstelling in het huidige China lieten zien. Onze voorzitter, Cees Hendrikse, die de gastconservator van deze tentoonstelling was, heeft een lezing gegeven, waarna de tentoonstelling kon worden bezocht. Aansluitend aan dit bezoek werd het Gemeentemuseum Den Haag bezocht, alwaar conservator Hans Janssen een lezing gaf over de tentoonstelling van Jacoba van Heemskerck. Na de lezing konden de Vrienden zelf een keuze maken welke tentoonstelling die op dat moment in het Gemeentemuseum Den Haag plaatsvonden zij wilden bezoeken. Er namen 65 Vrienden deel aan de excursie.

LEDENBESTAND

Het ledenbestand is in het verslagjaar 2005 gegroeid met 32 leden. Onderstaand een overzicht van het ledenverloop.

				Totaal
Individueel lidmaatschap		Partnerlidmaatschap	Studentenlidmaatschap	
31 december 2004				
31 december 2005	873	1.194	28	2.095
	862	1.234	31	2.127
	11	40	3	32

AANTAL BEZOEKEN

In 2005 zijn door de Vrienden 2320 bezoeken aan het Groninger Museum gebracht.

COLOFON

Tekstbijdragen: Alma Burema, Egge Knol, Ruud Schenk, Han Steenbruggen, Sue-an van der Zijpp, Patty Wageman, Caspar Martens, collecties, presentaties en aanwinsten Jan-Henk van Dijk, lijst aanwinsten Rob Dijkstra, Steven Kolsteren, Josee Selbach, Gerda Vrugteman, publieksactiviteiten, publicaties en p.r. / marketing Mieke Schumacher, sociaal jaarverslag Geert Slagter, financiën
J. de Vries-de Bruin, Vereniging van Vrienden

Eindredactie: Steven Kolsteren, Ruud Schenk Basislayout en omslag: Rudo Menge Opmaak: Uitgeverij Intermed Druk: Het Grafisch Huis

Cover: tentoonstelling Hussein Chalayan (foto Marten de Leeuw)

Groninger Museum Museumeiland 1 Postbus 90 9711 ME Groningen Telefoon: 050- 3666555 Informatielijn: 0900-8212132 Website: www.groningermuseum.nl E-mail: info@groningermuseum.nl